

TARTU ÜLIKOOL
SOTSIAALTEADUSTE VALDKOND

NARVA KOLLEDŽ
ÕPPEKAVA „KOOLIEELSE LASTEASUTUSE ÕPETAJA MITMEKEELSES
ÕPPEKESKKONNAS“

Marina Eisen
ÕPETAJATE HINNANG ÕUESÕPPE KASUTAMISE VÕIMALUSTELE
IGAPÄEVASES ÕPPE- JA KASVATUSTÖÖS TALLINNA LASTEAEDADE
NÄITEL
Bakalaureusetöö
Juhendaja Lehte Tuuling

NARVA 2021

Kinnitus

Olen koostanud töö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, põhimõttelised seisukohad, kirjandus allikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

.....

/tööautoriallkiri/

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina Marina Eisen (sünnikuupäev: 19.05.1979)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose “Õpetajate hinnang õuesõppe kasutamise võimalustele igapäevases õppe- ja kasvatustöös Tallinna lasteaedade näitel“, mille juhendaja on Lehte Tuuling,

1.1. reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;

1.2. üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.

2. olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Narvas, 15.05.2021

SISSEJUHATUS	5
1. ÕUESÕPPE KASUTAMINE LASTEAIA ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSES	7
1.1. Õuesõppe mõiste ja sisu	7
1.2. Õuesõppes kasutatavad meetodid ja võtted.....	8
1.2.1. Vaatlus	8
1.2.2. Õppekäik	9
1.2.3. Matk	10
1.2.4. Looduse õpperada	10
1.2.5. Katsed.....	10
1.2.6. Köögililja- või taimekastide ala kasutamine õuekeskkonnas.....	11
1.3. Digivahendite kasutamine õuekeskkonnas.	11
1.3.1. GPS-kunst	12
1.3.2. Orienteerumine.....	13
1.4. Linnaruum kui õpikeskkond	13
2. UURIMISTÖÖ METOODIKA	15
2.1. Uurimistöö eesmärk ja küsimused	15
2.2. Uurimismeetodite valik ja kirjeldus	15
2.3. Uurimistöö valim ja kirjeldus	16
3. UURIMISTÖÖ TULEMUSED JA ANALÜÜS.....	19
3.1. Õpetajate arusaam õuesõppe mõistest ja sisust.....	19
3.2. Õpetajate teadlikkus õuesõppes rakendatavatest meetoditest ja võtetest.....	21
3.3. Õpetajate hinnang õuesõppe võimalustele Tallinna lasteaedades.....	24
3.4. Õuesõpet toetavad ja takistavad faktorid	27
4. ARUTELU	32
KOKKUVÕTE.....	35
SUMMARY	37
KIRJANDUS	39
LISA.....	43

SISSEJUHATUS

Üle-eestiline uuring (Tuuling, Õun, Ugaste 2015) näitas, et lasteaiaõpetajad kasutavad oma õppetegevuses õuesõpet väga vähe. Selle põhjuseks võib olla see, et vastavat õppimise viisi ei ole KELA RÕK-i (2008) otseselt sisse kirjutatud ja õpetajad otsustavad iseseisvalt, kas nad soovivad õuesõpet oma õppetegevuses kasutada või mitte. Õpetajad viivad tegevusi läbi pigem rühmaruumis, mitte õues. Näiteks looduse tundma õppimiseks kasutatakse pigem audio- ja videomaterjale - lapsed kuulavad audiost linnulaulu, jälgivad loomade ja lindude käitumist virtuaalselt. Õues käivad õpetajad koos lastega tihti vaid vabaks mängimiseks. Aga õpetajad peavad plaanima oma õppetegevust nii, et lastel oleks võimalus ka õues õppetegevuses osaleda, sest praegu on seal selleks nii palju erinevaid võimalusi õues õppimiseks: loodusvaatlused, praktilised tööd värskes õhus, õppe- ja kasvatustöös, liikumismängud jne.

Tervise- ja psühholoogiateaduste valdkonnas läbiviidud uuringud näitavad, et laste vähenenud kontakt loodusega on oluliselt seotud nende tervise arengusuundadega. Richard Louv (2010) väitel esineb vähe õuekeskkonnas viibivatel lastel tihedamini depressiooni, kognitiivse arengu puudujääke, ülekaalulisust ja diabeeti. Ta on seisukohal, et kokkupuude loodusega ei võimalda mitte ainult ära hoida mainitud häirite esinemist, vaid omab positiivset mõju ka laste üldisele arengule (Tuuling 2017: 116). Õues õppimine annab lastele võimaluse omandada teadmisi vahetus looduskeskkonnas ja toetada nende tervist ning kognitiivset ja vaimset arengut.

Uurimistöö eesmärk on välja selgitada õpetajate hinnang õuesõppe kasutamise võimalustele õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimisel Tallinna lasteaedade näitel.

Eesmärgi saavutamiseks on püstitatud järgmised uurimisküsimused:

- Milline on õpetajate arusaam õuesõppe mõistest ja sisust?
- Millised on õpetajate teadmised õuesõppes rakendavatest meetoditest ja võtetest?
- Kuidas hindavad õpetajad õuesõppe kasutamise võimalusi Tallinna lasteaedades?
- Millised on õpetajate hinnangul õuesõppe rakendamist toetavad ja takistavad faktorid?

Bakalaureusetöö koosneb kolmest peatükist: teoreetiline osa, uurimus ja uuringu tulemused. Teoreetilises osas antakse ülevaade õuesõppe mõistest ja sisust, õuesõppes kasutatavatest meetoditest ning linnaruumist kui õpikeskkonnast. Teises osas kirjeldatakse uurimismeetodit, uurimistöö eesmärki, metoodikat ja uuringu valimit. Kolmandas osas kirjeldatakse ja analüüsitakse uuringu tulemusi ja seda, kuidas Tallinna lasteaiaõpetajad mõistavad mõistet *õuesõpe*, milliseid meetodeid nad õuesõppes

rakendavad, kuidas nad hindavad õuesõppe võimalusi Tallinna lasteaedades ning milliseid toetavaid ja takistavaid faktoreid nad õuesõppe rakendamisel tajuvad.

1. ÕUESÕPPE KASUTAMINE LASTEAIA ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSES

1.1. Õuesõppe mõiste ja sisu

Õuesõpe on terves maailmas üha enam tähelepanu kõitev õppimisviisi (Vihman 2016: 7). Õues õppimine suurendab motivatsiooni ja ümbritseva maailma mõistmist, eriti laste kaasamist keskkonda (Szczepanski 2009: 17). Õppimise väljaspool tuba teeb huvitavaks suurem vabadus ja loovus, orienteerumine, avastamisrõõm, liikumine ning seega tervislik eluviis (Vihman 2016: 10). Pidev viibimine õues ja looduskeskkonnas suurendab teadmisi loodus kohta ja motivatsiooni õppimise jätkamiseks ning kasvab eneseusaldust (Westerlund 2013: 42). Aktiivne õues tegutsemine toetab lapse igakülgset arengut. Õues tegeleb laps rohkem vaatlemise, uurimise, mõtlemise, katsetamise, analüüsimisega jne. Õues olemine arendab laste kehalisi ja vaimseid võimeid, samuti tugevdab tervist (Tuuling 2017: 116). Ka uuringud näidanud, et õues õppijad on tervemad, tasakaalukamad, rahumeelsemad ja emotsionaalsemad kui toaõppijad (Raadik 2010: 7). Õues õppimise tähtsaim argument on see, et õuekeskkond võimaldab lastele saada isiklikke kogemusi (Dahlgren 2006: 27). Õuesõpe annab lastele praktilisi teadmisi ja oskusi, hoiab huvi ja aitab arendada loovusel. Õuesõpe on väga hea sotsiaalsete oskuste arendamiseks, sest õues õppides saab teineteist paremini tundma õppida (Tuuling 2017: 124). Õues õppides paraneb õppimis- ja meeldejätmisvõime. Seda on tõestatud paljude uuringute ja katsetega (Sarv 2008), sest loodus on õpikeskkond, mis pakub erinevaid võimalusi, teadmisi, tundeid ja vaimustust. Looduses treenime keha, liikumine arendab koordineerimisvõimet ja tasakaalumeelt (Brügge, Szczepanski 2007: 27). Samuti tagab õues õppimine tagab liikumist võimaldava õpikeskkonna, kus keha paneb tööle mõtte (Brügge, Szczepanski 2007: 27) ja väärtustab kõigi meelte (nägemine, kuulmine, kompimine, haistmine jne) abil kogetud terviklikku nägemust (Vihman 2016: 7). Loodus äratab uudishimu ja huvi erinevatel viisidel. Looduses kogetakse ohtlikke olukordi, turvalisust, uusi vaatenurki ja väärtusi (Westerlund 2013: 42).

Fjortoft (2001, 2004) kirjeldab Skandinaavia uuringuid, mis näitavad, et paindlikel ja looduslikel maastikel mängivad lapsed tunduvad olevat tervemad; nende motoorne võimekus, tasakaal ja koordineerimine on paranenud. Fjortoft ja Sageie (2000) toovad välja, et loodusmaastikul on omadusi, mis vastavad laste vajadustele mitmekülgsete ja stimuleerivate mängukeskkondade järele: uuringus tõlgendati erinevate keskkonnaomaduste eeliseid ning kuidas erinevad aastaajad mõjutavad laste mängu funktsioone (Maynard, Waters 2007).

Tuntud õuesõppe spetsialist Andres Szczepanski väidab, et:

- õuesõpe on maailma vanim ja tõhusaim õppimisviis;
- õuesõpe tähendab õppimist ise kogedes ja ise tehes ning kogetut teistele edasi andes;
- õuesõppes osavõtjad-õppijad on teistest tervemad, tähelepanelikumad, tasakaalukamad ja rahumeelsemad;
- õues õppivatel lastel on vähem stressi ja sellest tulenevaid probleeme – vägivaldsus, jõhkruks, taltsutamatus, allumatus, egoism, kiuslikkus ja tolerantsuse puudumine;
- õuesõpe on üks toredatest õppimisvõimalustest aktiiv-, probleem- ja avastusõppe kõrval;
- õuesõpe on kõige parem võimalus eespool nimetatud õppemeetodite integreerimiseks õppetegevusse;
- õuesõpe suudab integreerida erinevaid õppimisvõimalusi, õpiteemasid ja -valdkondi. (Raadik 2010: 6)

1.2. Õuesõppes kasutatavad meetodid ja võtted

Õuesõpe on õppimisviis, mille aluseks on vaatlused, õppekäigud, matkad, looduse õpperajad ja mitmed teised meetodid (Vihman 2016: 7).

1.2.1. Vaatlus

Vaatlus on uurimismeetod, mis treenib mõtlemist ning aitab teha valikuid ja otsuseid. Vaatluse käigus õpivad lapsed tähelepanu koondama, võrdlema, analüüsima, sünteesima, järeldusi tegema ning arendavad selle kaudu mõtlemist ja vestlemist (Vihman 2016: 12).

J. Käis on öelnud: „Vaatlus ehitab silla, mida mööda vaim katsub tungida sihikindlalt ja tähelepanelikult, märkavas ja võrdlevas isetegevuses tõeni, täielikkuseni, looduse üksiknähtusteni ja nende põhjalikkuse suhteni“ (Sarap 2010: 15).

Vaatlus on lapse aktiivsest tähelepanust ja huvist juhitud tajumine meelte abil, et lähemalt tundma õppida vaatlusobjekti, eset või nähtust. Iga vaatlus saadab suhete leidmine ja võrdlus juba olemasolevate kujutlustega. Vaatlus on unikaalne näide integratsioonist. (Tärn 2010: 38)

J. Käis on välja toonud järgmised vaatluste protsessid: 1). meeleliste muljete saamine;

2). tähelepanu kinnistamine vaadeldaval esemel; 3). kujutluste tekkimine; 4). liitumine juba olemasoleva kujutlusvaraga; 5). vaatlust alati ka mõtlemine ja fantaasia tegevus. (Käis 2018: 138)

Laps õpib vaatluste kaudu aru saama seostest looduses ning seaduspärasustest ümbritsevas maailmas (Tärn 2010: 38). Vaatlemine on õppimise alusoskus. Laps kasutab vaatluse ajal kõiki meeli – nägemist, kuulmist, kompimist ja haistmist. Vaadeldes saab laps omandada uusi teadmisi ja tundeid ning vaimustuda uutest asjadest. Samuti on lastele vaja anda aega vaatamiseks ja uurimiseks ning mõnikord pöörata nende tähelepanu erinevatele objektidele – see aitab arendada laste ilumeelt ja lugupidamist looduse vastu (Tuuling 2017: 123-125).

1.2.2. Õppekäik

Loodusliku keskkonnaga tutvumiseks kasutatakse õppekäike, kus lapsed saavad vaadelda erinevaid loodusobjekte. Õppekäik peaks tekitama uudishimu ja huvi, et äratada lastes armastust looduse vastu (Tuuling 2017: 129). Õppekäik on üks põhilisi õppetöö vorme looduse tundmaõppimiseks. Õppekäik on õppija jaoks kokkupuude reaalse eluga. Sealt saadud muljed ja kogemused jäävad kauaks meelde (Peedel 2011). Õppekäigul soovitatakse valida üks kindel koht, millega lapsed on harjunud ja kus nad saavad loodust erinevatel aastaegadel ning erineva ilmaga vaadelda (Tuuling 2017: 129). Näiteks, lasteaias tutvustatakse õppekäikudel lasteaija lähiümbrusega (Tõhk 2010: 81).

Õppekäik on õppekavaga seotud ühe päeva piires toimuv üritus, mille organiseerib õpetaja. Õppekäigu planeerimisel ja kavandamisel tuleks silmas pidada järgmist:

- teekond peab olema vaheldusrikas ja väljakutseid esitav;
- teekonna kavandamise tuleks kaasata ka lapsed;
- sihtpunkti jõudmiseks peaks olema mitu võimalikku rada;
- tuleb mõelda õppekäigu sobivale riietusele (Tuuling 2017: 129-131);
- kindlaks on vaja määrata õppekäigu toimumise aega;
- õppekäigu toimumisest on vaja teavitada lapsi, lapsevanemaid ja lasteaija juhtkonda;
- rühma suurusest sõltub, mitu täiskasvanut peab lastega kaasas olema;
- õpetaja peab hoolitsema laste tervise ja turvalisuse eest;
- õpetajal peab kaasa võtma esmaabivahendeid;
- õpetaja peab tagama, et kõik lapsed oleksid täiskasvanu vaateväljas;
- õppekäigu lõpus tehakse lastega kokkuvõtte õppekäigust (Timotššuk 2005: 195).

Õppekäike on vaja organiseerida sel viisil, et lapsed saaksid aktiivselt ise tegutsedes loodust uurida ja tähelepanekutest järeldusi teha, sest see annab neile võimaluse omandada uusi teadmisi ja oskusi (Timoštšuk 2005: 196).

1.2.3. Matk

Loodusliku keskkonnaga tutvumiseks üks olulisi meetodeid matkad loodusesse. Matkad peaksid olema huvitavad ja uudishimu äratavad, et lapsed õpiksid loodust armastama. Matkadel saavad lapsed vaadelda ja aistingute kaudu kogeda (Tuuling 2013: 110).

Matka planeerimine ja ettevalmistamine võimaldab lastel uurida kaarte ning vaadata ja lugeda raamatuid. Veel on vaja, et osavõtjad määraksid matka pikkuse, marsruudi ja sisu. Eriti põnev on laste jaoks esimene matkamine seljakotiga, õues toidu valmistamine, telgis magamine jne. Läbitav distants ja looduselamuse saamine pole esmatähtsad, oluline on hea enesetunne ja turvalisus (Brügge jt 2007: 49-50).

1.2.4. Looduse õpperada

Looduse õpperajad on kindla pikkusega, märgistatud vaatluspunktidega ja kättesaadava informatsiooniga varustatud liikumisteed. Looduse õpperada ei tähenda vaatamisväärsuste olemasolu. Looduse õpperada peab võimaldama huvi tärkamist ja ilu avastamist igas loodusobjektis (Volbrück 2000).

Looduse õpperadade mõte on selles, et loodusobjekte on kergem vaadelda ja edaspidi neid võrrelda, sellepärast peaks loodusrada asuma lasteaia lähimas ümbruses (Volbrück 2000), sest lapsel on lihtsam vaadelda tuttavaid objekte ja leida iseloomulikke tunnuseid aastaajast lähtuvalt ning luua toimunu vahel seoseid. Kui lapsele on rada tuttav ja ta juba teab, mida näeb ja mida oodata, siis see tekitab kindlustunde (Kukk 2010).

1.2.5. Katsed

Loodusõpetuses korraldatavate katsete eesmärk on võimaldada loodusega seotud nähtuste kogemist ning saada uut teavet. Vahtu kogemus on õppides seda olulisem, mida väiksem on õppiija. Loodusega tutvuda ning selles valitsevaid seaduspärasusi kogeda on loomulikult moel võimalik looduses viibides või igapäevaelu jälgides. Kuna sihipärasele õppimisele pühendatud aeg on lastel piiratud, siis on neile otstarbekas paljusid teadmisi lühema ajaga ning kindlamini anda katseid tehes. Näiteks ei pruugi lapsed iseseisvalt märgata, et meid ümbritsevad elusolendid vajavad eluks vältimatult vett ja õhku. Märkamisest saab alguse huvi ning mõistmine tuleb kogemuse kaudu. Huvi tekib siis, kui

laps mõistab, et märgatu on tema jaoks oluline (Kivi, Sarapuu 2005: 190). Oluliseks peab laps seda, mis on igapäevaeluga seotud. Näiteks: „Miks koerale peab iga päev vett andma? Miks inimesed haigutavad?“ jne. Miks - küsimused näitavad laste huvi. Küsimusele järgneva vastusega, on vaja luua rohkem mõtte- ja tunde seoseid. Üheks viisiks on viia läbi katse. Seda, et taimedele on eluks vaja vett ja õhku, saab vaadelda seemneid idandades. Näiteks võiks võrrelda, millised seemned idanema lähevad - kas need, mis on kuival alusel, või need, mis on pidevalt niiskel pinnal. Siis selgub, et vesi tegi „imet“ – seemned hakkasid taimeks arenema. Tegemist on sellise katsega, mis võtab aega mitu päeva. Katset plaanides lähtub õpetaja sellest, mida lapsed peavad pärast katset teadma või oskama. Enne katse algust tuleb haarata laste tähelepanu ja virgutada nende huvi. Selleks võib katse sissejuhatuses esitada mingi küsimuse, millele katse vastuse annab. Kui lapsed ise katsed läbi teevad, siis saadud teadmised kinnistuvad kiiremini ja põhjalikumalt (Kivi, Sarapuu 2005: 191).

1.2.6. Kõõgivilja- või taimekastide ala kasutamine õuekeskkonnas

Lasteaia aias on tavaliselt palju puid ja põõsaid, mis liigendavad ruumi ja loovad hubasust. Kevadel tehakse aeda mõni peenar, külvatakse lilli ja juurvilju. Suvel ja sügisel hooldatakse neid ning jälgitakse taimede kasvu ja arengut. Juurvilju kasutatakse toiduks (Gustavson 2004: 26).

Lillepeenrad on looduseõppe seisukohalt üheks heaks vaatluspunktiks, kus saab jälgida erinevate taimede kasvamist, õitsemist ja viljumist. Mõnel õuealal on viljapuid, eriti õunapuid, mille näitel on lastel hea jälgida aastaegade vaheldumist. Kõige põnevam aeg on sügis, siis võiks õunu korjata ja maitsta (Tärn 2010: 42).

1.3. Digivahendite kasutamine õuekeskkonnas.

Õuesõpe on üks paljudest õpistrateegiatest IT-ühiskonna info- ja kommunikatsioonitehnika (IKT) kõrval, mis võimaldab õppida, kus ja kuidas me tahame, väljaspool klassiruumi (Dahlgren; Szczepanski 2006: 50).

Infotehnoloogia katab kõiki digitaalse informatsiooni loomise, salvestamise, edastamise, vahetamise, tõlgendamise ja käitlemise valdkondi erinevates vormides. Viimasel ajal kasutatakse mõistet info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT), sest infotehnoloogia ja kommunikatsioonitehnoloogia on paljudes avaldumisvaldkondades peaaegu teineteises eristamatud (Kink 2008: 335).

Tehnoloogia kuulub enamiku tänapäeva laste igapäevaellu. Digivahendid pole ainult arvuti või telefon, nende hulka kuuluvad ka tekst, pildid, videod, helid, projektorid, tahvelarvutid, mängud jne (Rjabova, Kermas 2016).

Kerli Pilvistu (2017) bakalaureusetöö selgus, et nii õuesõpe kui ka info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kasutamine on lasteaedades on väga olulisel kohal. Digivahendite abil võiks õpetaja muuta õppetegevuse efektiivsemaks ja uudsemaks, sest mõlema, nii õuesõppe kui ka info- ja kommunikatsioonitehnoloogia puhul on oluline roll õpetajal, tema ülesanne on lapsi suunata ning luua neile keskkond, mis motiveerib lapsi avastama ja uurima (Pilvistu 2017).

Sepp, Jaason, Kollom (2013) bakalaureusetöö uuring näitas, miks on IKT kasutamine vajalik:

- internetis on palju õppetöök sobivaid materjale ja uusi ideid;
- see mitmekesistab õppetegevust;
- IKT kasutamine lasteaiaas aitab olla asjadega kursis ja see arendab samuti õpetaja vastavaid oskusi;
- see rikastab ja lihtsustab õppeprotsessi;
- IKT muudab õppeprotsessi huvitavamaks;
- arvutit kasutades saab teha väga palju asju (nt. animatsioonid), mida ilma selleta ei saaks teha;
- IKT kasutamine laiendab õpetaja silmaringi ja aitab olla lastega tehnoloogia kasutamisel ühel tasemel;
- IKT pakub häid, huvitavad ja põnevaid võimalusi õppetegevuseks.

1.3.1. GPS-kunst

Viimasel ajal on hakatud lasteaedades kasutama GPS-kunsti. GPS-kunst on joonistamine oma liikumisega, kasutades GPS-signaali toetavat nutiseadet ja näiteks rakendust Endomondo (Lokotar 2019).

GPSi abil saab kaardile teha ükskõik millise kujundi, mida saab joonistada ühe joonega. Suuremate ja tehnilisemate kujundite ning sirgjoonte loomisel tuleb kasutada GPS-i *on-off* tehnikat (nt Endomondo äppi kasutades). Kõige paremaks GPS-kunsti loominguks õppetunniks on joonistada seda, mida ise näha soovitakse. Kui on teada, mida on plaan joonistada, siis on oluliselt lihtsam kaardilt sobivaid jooni leida (Kimmel 2016).

1.3.2. Orienteerumine

Orienteerumine on aktiivse puhkuse suurepärase vorm, üks kõige meeldivamaid, huvitavamaid ja värskendavamaid füüsilisi tegevusi. Sellega võivad tegeleda igas vanuses ning erineva füüsilise ettevalmistusega inimesed. See spordiala ei pane üksnes lihaseid liikuma, vaid ka aju tööle (Nurmimaa 2007). Orienteerumine on spordiala, kus orienteeruja läbib spetsiaalse orienteerumiskaardi ja kompassi abil maastikule paigutatud kontrollpunktid. Enamasti läbitakse kaardil ja maastikul tähistatud kontrollpunkte kindlas järjekorras (Tõnisson 2016). Orienteerujal kujunevad välja sellised vajalikud omadused nagu tähelepanelikkus, vastupidavus, tahejõud ja oskus orienteeruda halbades tingimustes. Sportlik orienteerumine maastikul on intellektuaalne spordiala, mis vajab punkti leidmiseks optimaalse tee valikut (Nurmimaa 2007).

Orienteerumine aitab tutvuda kaardilugemise algtõdedega, seejuures arendades laste taiplikkust ja üldiseid kehalisi võimeid. Lisaks harjutatakse enda asukoha määramist, kaardi ja kompassiga maastikul liikumist ning kontrollpunktide läbimist. Orienteerumise põhimõtete omandamine toimub põnevate mängude ja ülesannete kaudu (Vinkel 2017).

Orienteerumine linnas – linnavalitsusest võib leida suuremõõtmelisi kaarte tänavate ja ehitistega. Neid saab kasutada erinevateks orienteerumisharjutusteks. Nt peidetud aarde otsimiseks kaardile joonega märgitud teed pidi. Kaardile märgitud kohtadest võib otsida täiendavaid juhiseid, kuidas aardeni jõuda. Teise korral võib ülesandeks olla jõudmine kaardil märgitud kohta ning sealt tagasi jõudnuna kirjeldada teistele, mis seal oli. Kaart käes, võib minna otsima loodusobjekte teatud kindlas piirkonnas ja joonistada teatud kindla arvu loodusnähtusi. Nendeks võivad olla suur kivi, kasepuu lasteaia juures jne.

Kaardi lugemist ning selle mõistmist tuleb harjutada erinevates olukordades. Eriti oluline on järgida kaardile kantud teed või joonistada läbitud teekond ise kaardile. Seda on hea teha lähiümbruses, kus "tõlgitakse" kaardi abstraktne mõte tegelikkuseks ja vastupidi. Tõenäoliselt osatakse seejärel kasutada kaarti tundmatul territooriumil (Brügge jt 2007: 174).

1.4. Linnaruum kui õpikeskkond

Linnaruum on pidevalt muutuv ja arenev keskkond. Linnapiirkonnad võivad pakkuda ainulaadseid õppimisvõimalusi erinevatel tasanditel. Linnaruum kui viljakas õpikeskkond esitab mitmeid väljakutseid, kuidas seda ruumi õppimiseks ja õpetamiseks

kasutada. Sellest tulenevalt töötavad paljud linnakogukonnad välja innovaatilisi strateegiaid, mis võimaldavad noortel õppida kogu elu uusi oskusi ja pädevusi, muutes seeläbi oma linnad õppivateks linnadeks (McKenna 2016).

Linnaruum pakub õpikeskkonnana erinevaid võimalusi ja see võiks õuesõppele mõeldes võib see olla esimene valik. Õues õppimisest rääkides viidatakse eeskätt siiski metsale, pargile vms keskkonnale. Suurte linnade puhul räägitakse ka üldisemalt keskkonnast, mis on avalik ruum. Linnaruumis saab õpikeskkonnana kasutada selles olevaid ajaloolisi ja modernseid hooneid, väljakuid, kohvikuid, restorane, rohealasid jms. Linnaruumi eripära on see, et see on alati muutumises. Kõik selles asetsev võib olla õppimise keskkond. Samuti on linnaruumis veel mitmeid keskkondi, mida saab õuesõppes kasutada: hooned, rohekatused, suuremate ja väiksemate linnade väljakud, linnaplatsid, tänavad, promenaadid, kultuuripärandid, kohvikud, trepikojad jne. (Saatmann 2021: 33).

Tallinna vanalinn on unikaalse õueala ja olustikuga keskkond, mis pakub mitmeid võimalusi õpikeskkonna loomiseks:

- jalutuskäik giidiga;
- erinevate hoonete või hoone elementide otsimine etteantud piltide abil;
- rollimängud erinevate ajalooliste tegelastena/tegelastega;
- seiklemine ajalooradadel digitaalsete vahendite abil;
- jalutuskäik koos kunstimuuseumi kuraatoriga vanalinna hoonetest tehtud maalide reprodega (Saatmann 2021: 34).

Avatud õppekeskkonnas on õppijate kaasamine, nende iseseisvuse toetamine ning täpsed juhised teadmiste omandamisel väga olulised (Timoštšuk 2020: 11).

Lasteaias saab laps kokkupuute loodusega just õuealal. Seal viibimine ja tegutsemine tagab õpitu parema mõistmise kui lihtne jutt ja piltide vaatlemine. Õuealal on kujundatud nii, et laps saab seal turvaliselt mängida ja lapse arendamiseks on loodud kõik võimalused (Tärn 2010: 36).

2. UURIMISTÖÖ METOODIKA

Uurimistööga selgitatakse välja õpetajate hinnangud õuesõppe kasutamise võimalustest igapäevases õppe- ja kasvatustöös Tallinna lasteaedade näitel. Uurimus annab meile võimaluse teada saada, kuidas saavad õpetajad aru õuesõppest ja hindavad avatud õpikeskkonna õuesõpet Tallinna lasteaedades. Selgub, milliseid toetavaid ja takistavaid faktoreid tajuvad õpetajad õuesõppe rakendamisel.

2.1. Uurimistöö eesmärk ja küsimused

Uurimistöö eesmärk on välja selgitada õpetajate hinnang õuesõppe kasutamise võimalustele õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimisel Tallinnas.

Uurimisküsimused aitavad bakalaureusetöö eesmärki täita ja saada vastused järgmistele küsimustele:

- Milline on õpetajate arusaam õuesõppe mõistest ja sisust?
- Millised on õpetajate teadmised õuesõppes rakendatavatest meetoditest ja võtetest?
- Kuidas hindavad õpetajad õuesõppe kasutamise võimalusi Tallinna lasteaedades?
- Millised on õpetajate hinnangul õuesõppe rakendamist toetavad ja takistavad faktorid?

2.2. Uurimismeetodite valik ja kirjeldus

Empiirilises uurimuses kasutati kvantitatiivset lähenemisviisi. Andmete kogumise meetodiks valiti ankeetküsitluse. Ankeetküsitlus tähendab, et vastajad täidavad ise endale sobival ajal küsimustiku (kas paberil või elektrooniliselt). Küsimused esitatakse tavaliselt kõigile vastajatele samasuguses sõnastuses ja samas järjekorras. Küsimused võivad olla avatud, kus vastaja kirjutab vastuse, mis kirjeldab teda ennast, tema olukorda, arvamusi jne. (Lagerspetz 2017: 158)

Uurimisküsimustele vastuste jaoks koostati Google Formsi keskkonnas ankeetküsitlus, et selgitada selle abil välja õpetajate hinnang õuesõppe kasutamise võimaluste kohta igapäevases õppe- ja kasvatustöös Tallinna lasteaedade näitel. Ankeetküsitlus annab võimaluse koguda rohkem andmeid, et edaspidi saadud andmeid statistiliste andmetöötlusmeetoditega analüüsida.

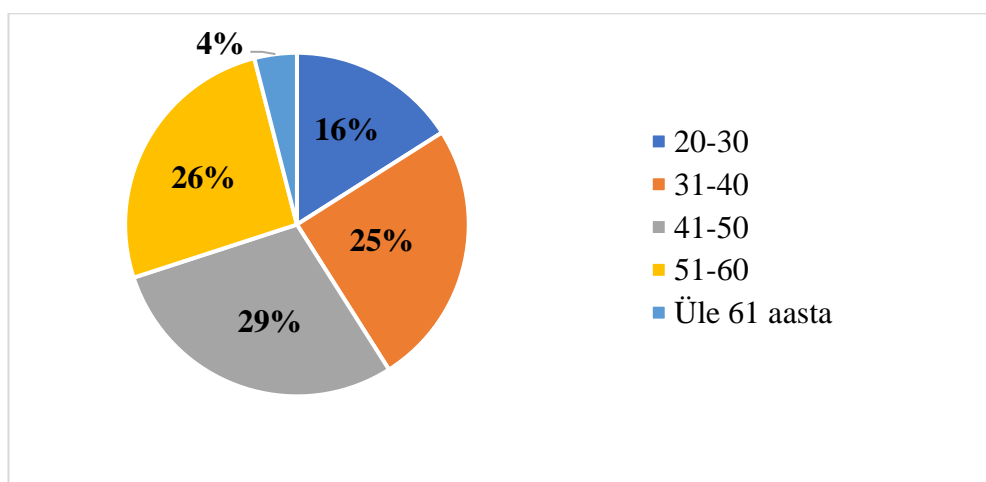
2.3. Uurimistöö valimi kirjeldus

Uurimus viidi läbi Tallinna munitsipaallasteaedades. Sealsetele lasteaiaõpetajatele saadeti küsitlus, et uurida nende arusaama õuesõppe mõistest ja sisust, nende teadlikkust õuesõppes rakendatavate meetodite ja võtete kohta, nende hinnangut õuesõppe võimaluste kohta Tallinna lasteaedades ja seda, milliseid toetavaid ja takistavaid faktoreid nad õuesõppe rakendamisel tajuvad. Kokku on Tallinnas 124 munitsipaallasteaeda, millest 78 on eesti, 28 vene ja 18 eesti/vene õppekeelelega.

Koostati elektrooniline küsimustiku, mis (vt Lisa) koosneb 16 küsimusest, 11 küsimust on valikvastustega. Mõnele valikvastustega küsimusele on lisatud vastusevariant „muu“, kuhu vastaja võis lisada omale sobiva vastuse. Üheks valikvastusega küsimuses on vaja põhjendada eelmist vastust. Avatud küsimusi on neli ja neis kirjeldavad vastajad enda arvamust. Küsimustikud saadeti teele alates veebruarist 2021 kuni märtsini 2021. Kätte saadud vastuseid analüüsiti, neist tehti järeldusi ja kokkuvõte.

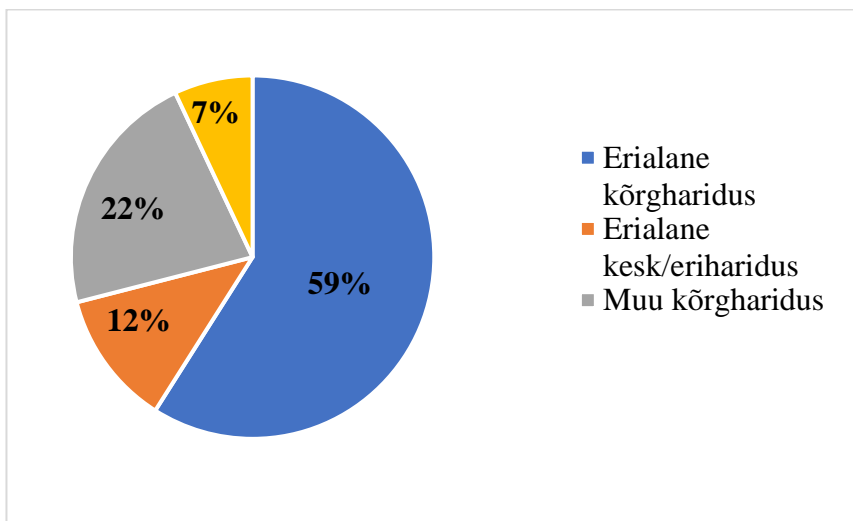
Tallinna munitsipaallasteaedade direktoritele saadeti 124 ankeeti palvega edastada need õpetajatele. Küsimustikke saadeti kolm korda alates veebruari algusest 2021 kuni märtsini 2021. Tagasi tuli vaid 69 ankeeti vastustega.

Vastanud lasteaiaõpetajatest oli 29% vanuses 41-50 aastat, 26% vanuses 51-60 aastat, 25% vanuses 31-40 aastat ja 16% vanuses 20-30 aastat. Kõige väiksema osa (4%) moodustasid lasteaiaõpetajad vanuses üle 61 aasta (Joonis 1).

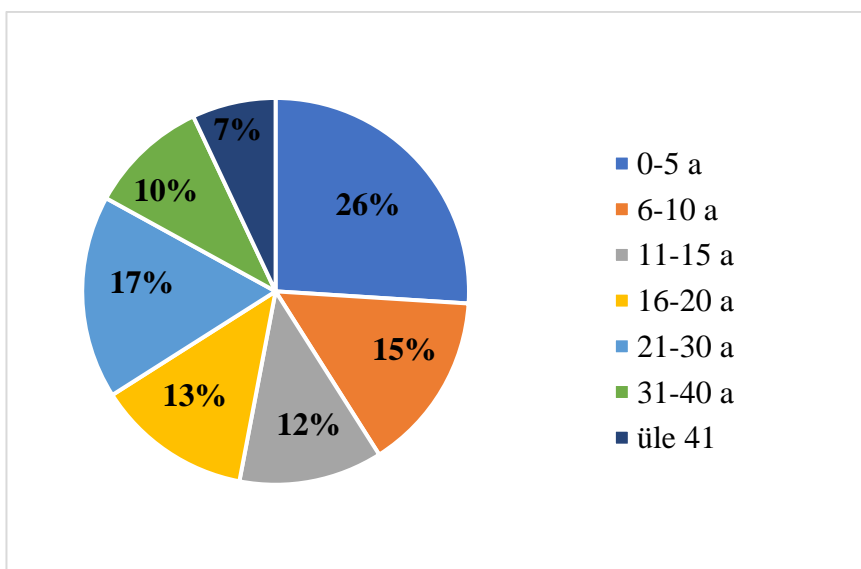
Joonis 1. Lasteaiaõpetajate vanus

Küsitluses osalenud lasteaiaõpetajatest 59% omas erialast kõrgharidust. Muu kõrgharidus oli 22% vastanutest. Erialane kesk/eriharidus oli 12% vastanutest, muu kesk/eriharidus oli 7% vastanutest (Joonis 2).

Joonis 2. Lasteaiaõpetajate haridustase

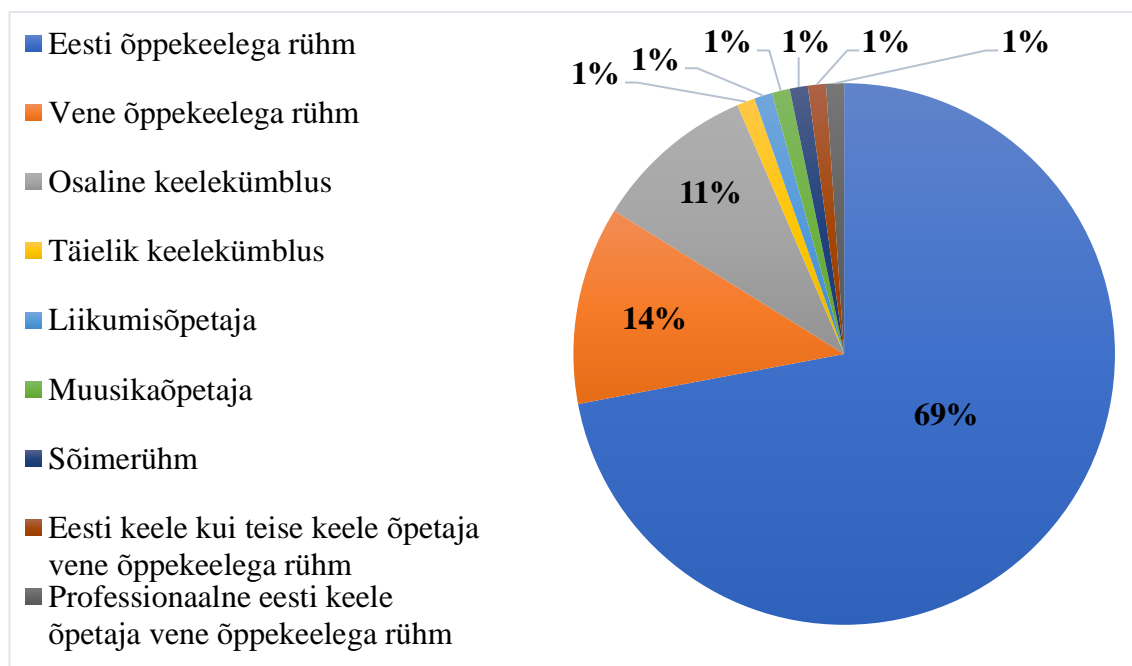
Saadud vastustest on näha, et suurema osa lasteaiaõpetajate (26%) tööstaaž on 0-5 aastat. Neile järgnevad lasteaiaõpetajad, kelle tööstaaž on 21-30 aastat (17%). 15% vastanutest on lasteaias töötanud 6-10 aastat. 13% lasteaiaõpetajatest on lasteaias töötanud 16-20 aastat. 12% lasteaiaõpetajatest on lasteaias töötanud 11-15 aastat. 10% vastajatest märkis, et on lasteaias lasteaiaõpetajana töötanud lasteaias 31-40 aastat. Lasteaiaõpetajaid, kelle tööstaaž üle 41 aastat, moodustavad kõige väiksema osa 7% vastanutest (Joonis 3).

Joonis 3. Lasteaiaõpetajate tööstaaž lasteaias

Küsitluse vastustest on näha, et suurem osa lasteaiaõpetajatest (69%) töötab eesti õppekeelega rühmades. Teisel kohal on lasteaiaõpetajad, kes töötavad vene õppekeelega rühmades (14%). Kolmandal kohal on lasteaiaõpetajad, kes töötavad osaliselt

keelekümbluses (11%). Ülejäänud lasteaiaõpetajad töötavad kas täieliku keelekümbluserühmas, liikumisõpetajana, eesti- ja venekeelses rühmas, sõimerühmas, professionaalse eesti keele õpetajana lasteaiarühmas, nii eesti- kui ka osalises keelekümbluses, muusikaõpetajana, eesti keele kui teise keele õpetajana vene õppekeele rühmas, professionaalse eestikeelne õpetajana vene õppekeele rühmas või rühmas, mis osaleb pilootprojektis „Professionaalne eestikeelne õpetaja vene õppekeele rühmas“. (Joonis 4)

Joonis 4. Rühma tüübid

Uuringus osalenud lasteaiaõpetajad ja suurem osa vastajaid oli vanuses 41-50 aastat. Enamik lasteaiaõpetajad oli omandanud erialase kõrghariduse. Suurim osa vastajatest märkis, et nad töötanud lasteaias 0-5 aastat ja eesti õppekeele rühmas.

3. UURIMISTÖÖ TULEMUSED JA ANALÜÜS

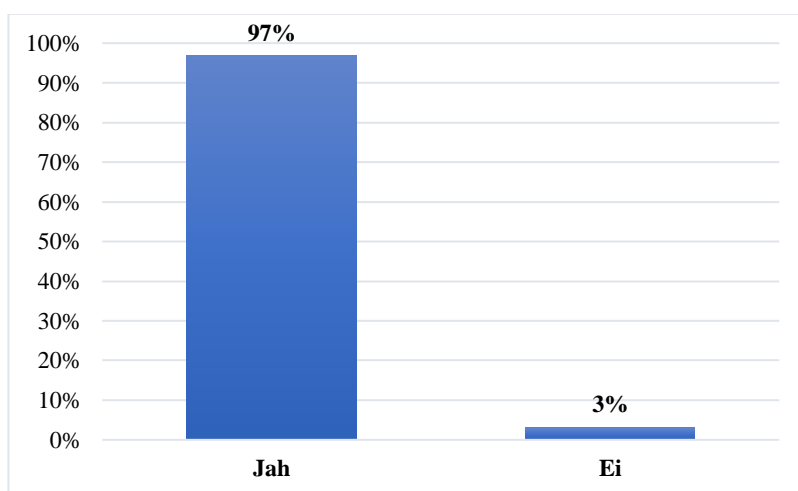
3.1. Õpetajate arusaam õuesõppe mõistest ja sisust

Küsitluses olid ka avatud küsimused, millele vastastes lasteaiaõpetajad pidid avaldama oma arvamust. Lasteaiaõpetajatelt küsiti, kuidas nad mõistavad õuesõppe mõistet ja sisu. Suurem osa vastajaid kirjutas, et õuesõpe on õpetegevused, mis toimuvad või viiakse läbi õues. Suur osa vastajaid kirjutas, et õuesõpe tähendab seda, et kasutatakse aktiivseid tegevusi, mille käigus lapsed arenevad.

Õuesõppe võimaldab palju praktilisi tegevusi. Selle käigus saab teha uuringuid, vaatlusi ja katsetusi, mille käigus arendatakse lastes loomulikku huvi ja loovust. Õues tunneb laps ennast vabana, see on tema loomulik keskkond. Samas õpib laps märkama, uudistama, uurima ja jälgima. Laps mõistab, et õppida saab igal pool ja igal ajal. Õppimine toimub praktiliselt kogetu kaudu. Seda võimaldab näiteks linnulaulu ja häälte kuulamine ja erinevad õppekäigud, nt muuseumi, turule jne.

Õuesõppe puhul õpib laps läbi mängu, kasutades kõiki oma meeli ja omandab märksa rohkem erinevaid teadmisi. Õues olles saab juhtida lapse tähelepanu looduses toimuvale ning sellest lähtuvalt ülesandeid lahendada (loendamine, sarnasused-erinevused, hulgad, vormid, kujud, suurused, meeled jne). Õues toimuva üle saab mõtiskleda, arutada ja see võimaldab loovuse kasutamist.

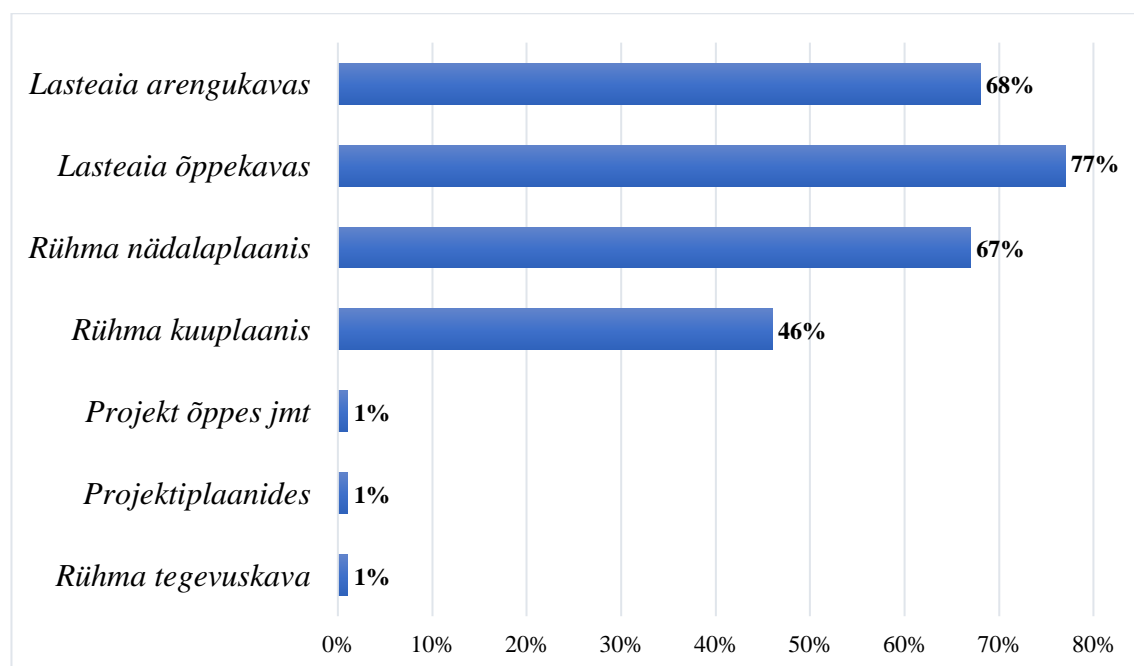
Suursm osa vastajaid (97%) arvas, et õuesõppe on lasteaias vajalik, ja 3% vastanutest arvab, et õuesõppe ei ole vajalik (Joonis 5).

Joonis 5. Õuesõppe on vajalikkus lasteaias

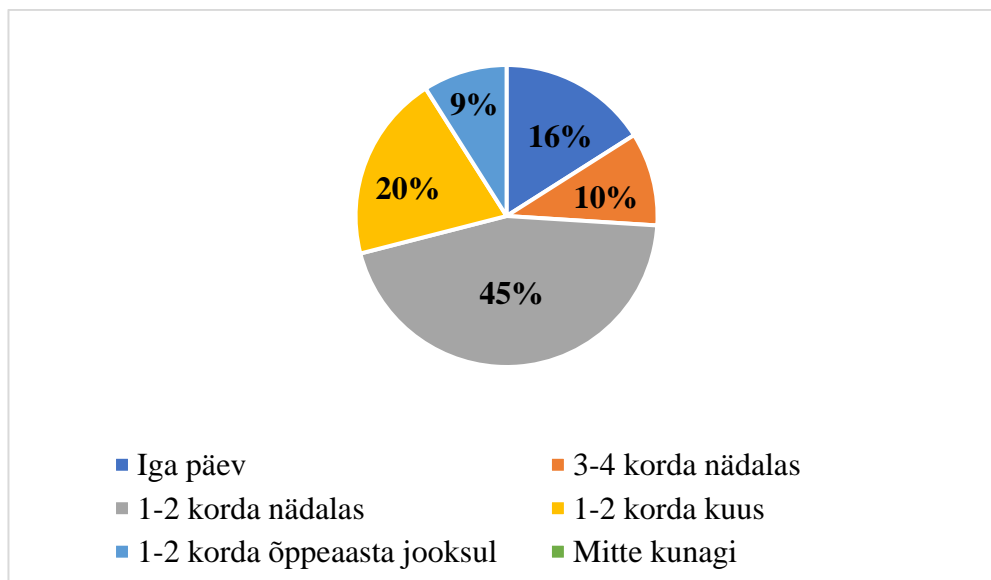
Lasteaiaõpetajad põhjendasid kirjalikult, miks nad arvavad, et õuesõpe on lasteaias vajalik. Nad selgitasid, et seal tegutsevad pedagoogid, kes võimaldavad õuesõppe keskkonda kasutada nii praktiliste tegevuste jaoks kui ka teadmiste omandamiseks läbi katsete, märkamise, jälgimise ja uurimise kaudu. Suurem osa lasteaiaõpetajatest vastas, et õuesõpe on laste jaoks väga vajalik, sest lapsed õpivad kõige rohkem praktiliselt asju läbi tehes. Õues on võimalik lastel ise asju näha, vaadelda, katsetada, kogeda, katsuda, maitsta, nuusutada, nendega katsetada jne. Samuti vastasid lasteaiaõpetajad, et lapsed on liiga palju siseruumides ja neile on vaja tutvustada muid õppekeskkondi, võimaldada värskes õhus viibimist, lasta neil märgata loodust enda ümber ja arendada loovust. Lasteaiaõpetajad arvasid, et lastele on vaja päeva jooksul võimaldada palju liikuda ning õueruumide kasutamine õppetöös on selleks üks võimalus, sest õues olemine on lapse jaoks loomulik ja tervislik.

Joonis 6 näitab lasteaia dokumentides kajastuvat õuesõppe kasutamist õppe- ja kasvatustegevuses. Kõige rohkem vastajaid (77%) märkis, et lasteaia dokumentidest kajastub õuesõppe kasutamine lasteaia õppekavas. Sellele järgnevad sellised dokumendid nagu lasteaia arengukava (68%), rühma nädalaplaan (67%) ja rühma kuuplaan (46%). Ülejäänud vastajad (1%) kirjutasid, et õuesõpet kajastatakse rühma tegevuskavas, projektiplaanides ja projekti õppes (Joonis 6).

Joonis 6. Õuesõppe kasutamise kajastatus lasteaia dokumentatsioonis

Peaaegu pooled vastajatest 45% märkis, et õuesõpe toimub 1-2 korda nädalas, seejärel oli märgitud 1-2 korda kuus 20%. Iga päev kasutab õuesõpet, vaid 16% lasteaiaõpetajatest. 3-4 korda nädalas kasutab õuesõpet ainult 10% vastajatest ja leidis ka lasteaiaõpetajaid (9%), kes vastasid, et kasutavad õuesõpet 1-2 korda õppeaasta jooksul (Joonis 7).

Joonis 7. Õuesõppe läbiviimise sagedus

3.2. Õpetajate teadlikkus õuesõppes rakendatavatest meetoditest ja võtetest

Kõige sagedamini kasutavad uuringus osalenud õpetajad õuesõppes vaatlusmeetodit. 41% õpetajatest väitis, et kasutab seda iga päev; 31% vähemalt kord nädalas, 10% vähemalt kord kahe nädala jooksul ja 7% vähemalt kord kuus. Harvemini kui üks kord kuus kasutab vaatlust õues 7% ja üldse ei kasuta 3% õpetajatest.

Kasutussageduselt järgneb vaatlusmeetodile õppekäik, mida kasutab 41% õpetajatest kasutab vähemalt kord kuus; 29% harvem kui kord kuus, 10% vähemalt kord kahe nädala jooksul ning 10% vastajatest ei kasuta õppekäiku üldse. 7% õpetajatest kasutab õppekäiku vähemalt kord nädalas ja iga päev kasutab ainult 3% õpetajatest.

Matka kasutab õuesõppes harvem kui kord kuus 40% õpetajatest, 39% ei kasuta üldse ja 17% õpetajatest kasutab seda vähemalt kord kuus. 1% kasutab seda vähemalt kord kahe nädala jooksul, vähemalt kord nädalas 1% ja igapäev samuti 1% õpetajatest.

Looduse õpperadu kasutab 50% õpetajatest harvem kui kord kuus ja üldse ei kasuta 33% vastajatest. 9% vastajatest märkis, et kasutavad looduse õpperadu vähemalt kord kuus ja

6% õpetajatest vähemalt kord kahe nädala jooksul. 1% vastajatest kasutab looduse õpperadu vähemalt kord nädalas ja igapäev 1%.

Töölehti ei kasuta õuesõppeks üldse 30% vastajatest. 21% õpetajatest kasutab töölehti vähemalt kord kahe nädala jooksul ja 19% harvem kui kord kuus. Töölehti kasutab vähemalt kord kuus 17% õpetajast, vähemalt kord nädalas 12% ja iga päev 1% õpetajatest.

Elementaarset uurimust ei kasuta üldse 23% vastajatest. Vähemalt kord kuus kasutab seda 21% ja vähemalt kord nädalas 17% õpetajatest. Elementaarset uurimust kasutab 16% õpetajatest vähemalt kord kahe nädala jooksul. Harvem kui kord kuus kasutab seda 13% ja iga päev 10% vastajatest.

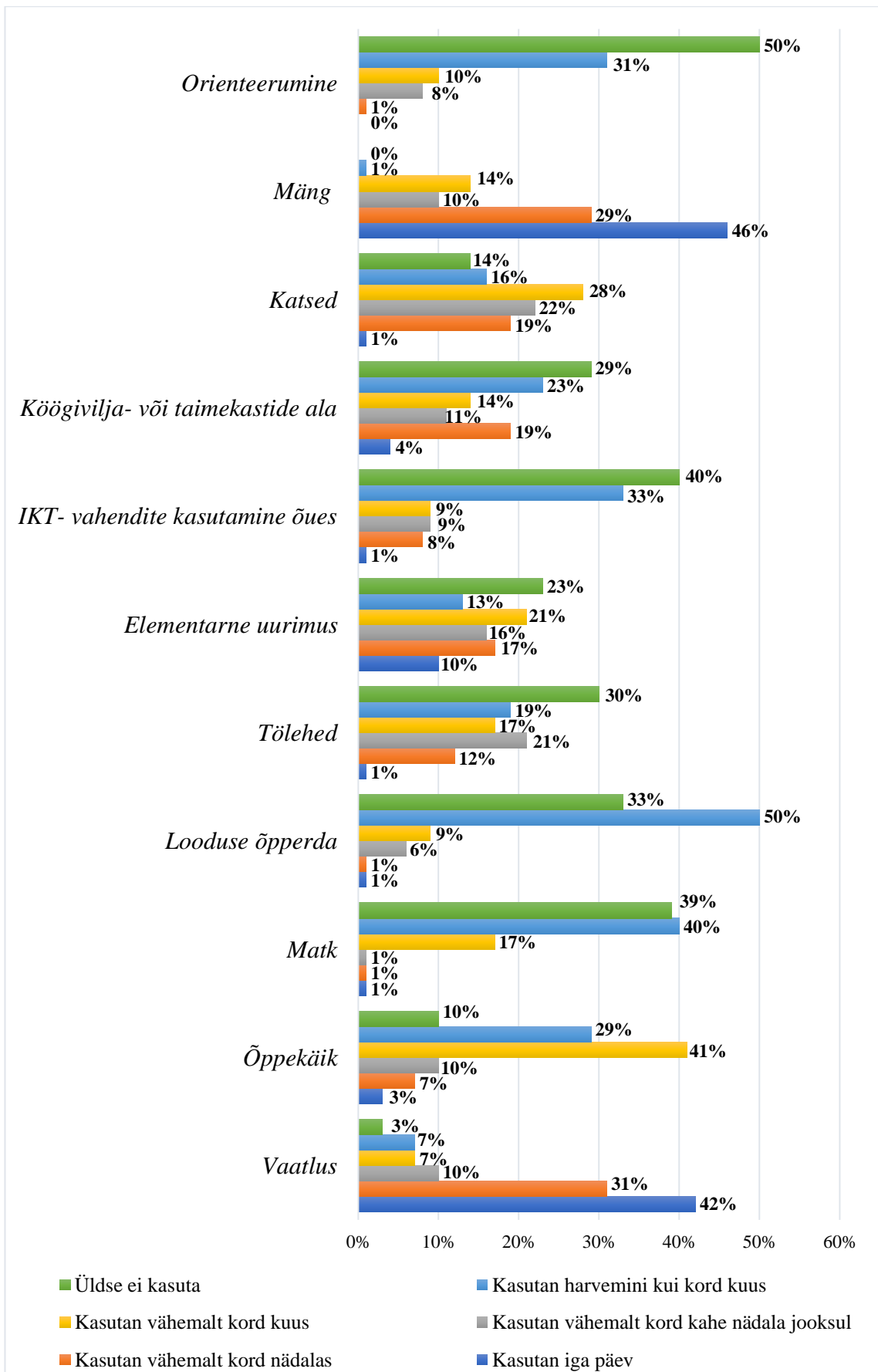
IKT-vahendeid ei kasuta õuesõppes üldse 40% vastajatest. 33% õpetajatest märkis, et kasutab IKT-vahendeid harvem kui kord kuus. 10% vastajatest kasutab neid vähemalt kord kuus. IKT-vahendeid kasutab vähemalt kord nädalas 9% ja vähemalt kord kahe nädala jooksul samuti 9% vastajatest. Iga päev kasutab neid 1% õpetajatest.

Köögililja- või taimekastide ala ei kasuta õuesõppes üldse 29% õpetajatest. 23% vastajatest märkis, et kasutab seda harvem kui kord kuus ja 19% kasutab vähemalt kord nädalas. Vähemalt kord kuus kasutab seda 14% ja vähemalt kord kahe nädala jooksul 11% vastajatest. Iga päev kasutab köögivilja- ja taimekastide ala vaid 4% õpetajatest.

Katseid kasutab õuesõppes vähemalt kord kuus õpetajatest 28% ja kord kahe nädala jooksul 22% õpetajatest. Vähemalt kord nädalas kasutab katseid 19% õpetajatest. Harvem kui kord kuus kasutab katseid 16%, üldse ei kasuta 14% õpetajatest ja iga päev kasutab 1% vastajatest.

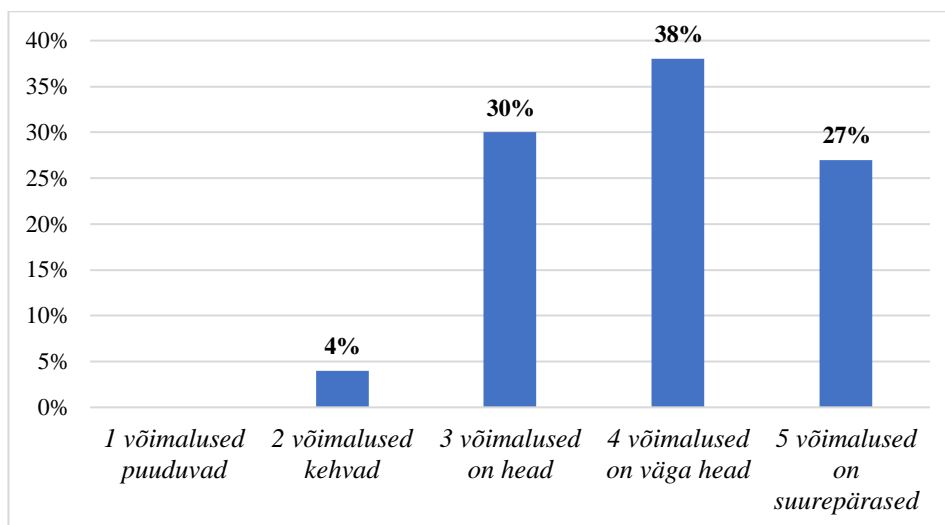
Mängu kasutab õuesõppes iga päev 46% õpetajatest, 29% kasutab seda vähemalt kord nädalas, 14% vähemalt kord kuus ja 10% vähemalt kord kahe nädala jooksul. Harvem kui kord kuus kasutab mängu õuesõppes 1% õpetajatest ja ei olnud ühtki õpetajat, kes oleks vastanud, et ei kasuta mängu õuesõppes üldse.

Orienteerumist ei kasuta õuesõppes üldse 50% õpetajatest. Harvem kui kord kuus kasutab orienteerumist 31% ja vähemalt kord kuus 10% vastajatest. Vähemalt kord kahe nädala jooksul 8% ja vähemalt kord nädalas kasutab 1% õpetajatest. Keegi vastajatest ei kasuta orienteerumist iga päev (Joonis 8).

Joonis 8. Õuesõppe meetodite ja võtete kasutamine

3.3. Õpetajate hinnang õuesõppe võimalustele Tallinna lasteaedades

Joonis 9. Hinnang õuesõppe võimalustele Tallinna lasteaedades

Suurem osa õpetajate hinnangul on õuesõppe võimalused Tallinna lasteaedades on väga heal tasemel (4). Nii arvas 38% kõigist vastajatest. 30% vastajatest hindas Tallinna lasteaedade võimalusi keskmisele tasemele (3). 28% õpetajatest arvas, et võimalused on suurepärased (tase 5) ja 4% vastajatest andis kehvast hinnangu (2). Ükski õpetaja ei andnud kõige madalamat hinnangut (1).

Lasteaiaõpetajad pidid põhjendama vastust küsimustele „Kuidas Te hindate õuesõppe võimalusi suurlinna lasteaias?“. Lasteaiaõpetajad, kes hindasid õuesõppe võimalused heaks või väga heaks, põhjendasid oma vastuseid sellega, et neil on väga head võimalused õuesõppe läbiviimiseks, sest lasteaedades on suured õuealad, kus on väga ilus territoorium, palju puid ja põõsaid ning organiseeritud köögivilja- või taimekastide alad, kus lapsed saavad köögivilju jälgida, uurida, nende eest hoolitseda ja edaspidi neilt saaki korjata. Samuti lasteaiad asuvad loodusobjektide (park, rand, mets jne) kõrval. Enne eriolukorda organiseerisid lasteaiaõpetajad erinevaid õppekäike töökodasse, muuseumidesse, terviseradadele jne.

Õpetajad, kes hindasid õuesõppe võimalused Tallinna lasteaedades keskmisele tasemele (3), põhjendasid, et õuesõpet saab läbi viia lasteaias õuealal, mis ei ole suur, aga võimalused on olemas. Samuti saab organiseerida õppegevusi lasteaias lähikümbruses.

Õpetajad, kes hindasid õuesõppe võimalusi Tallinna lasteaedades kahega, selgitasid, et neil puuduvad võimalused õuesõpet läbi viia või see on väga keeruline, sest õueala ei ole suur

ja kui organiseerida õppekäiku metsa, parki, randa jne, on vaja organiseerida transport, sest ühistransporti kasutada ei ole võimalik.

Samuti vastas osa õpetajaid vastasid, et neil ei ole võimalik õuesõpet läbi viia, sest nad teevad palju kirjaliku tööd ja neil ei ole piisavalt aega, et seda organiseerida. Mõni kirjutas, et puuduvad teadmised õuesõppest (Joonis 9).

Lasteaiaõpetajad vastasid ka küsimusele, milliseid kohti nad kasutavad õuesõppe läbiviimiseks lisaks lasteaia õuealale. Vastused olid peaaegu sarnased. Õpetajad kirjutasid, et kasutavad õuesõppe läbiviimiseks lisaks lasteaia õuealale ka randu, metsa, mänguväljakuid, linnatänavaid, parkmetsas, loodusradu, mereäärt, lasteaia kõrval asuvaid parke, mänguplatse, muuseume, teatreid, lasteaia ümbrust, loodusmuuseumi programme, matkaradu, tiike, metsatukkasid, ekskursioone kaugemale (nt. Kuristu miniloomaaeda), Tallinna vanalinna, RMK matkaradu, järveääri, vabaõhumuuseumi, loomaaeda, seiklusparke, jne.

Järgmisena küsiti õpetajatelt, millistes aspektides toetab õuesõppe kasutamine lapse arengut positiivset. Vastajatele olid vastusevariantideks pakutud järgmised aspektid: laste kognitiivse, emotsionaalse, sotsiaalse ja füüsilise arengu toetamine; laste tervise toetamine (vaimse tervis), laste loovuse arendamine; laste akadeemiliste teadmiste areng, laste adekvaatse maailmapildi kujunemine (Joonis 10).

Kõige suurem osa õpetajatest (90%) märkis, et õuesõppe toetab laste füüsilist arengut ja ainult 9% õpetajatest arvas, et see pigem toetab. Üks õpetaja vastas, et ei oska öelda 1% vastajatest. Keegi ei vastanud, et see pigem või üldse laste füüsilist arengut ei toeta.

Seda, et õuesõppe kasutamine toetab laste loovuse arendamist arvas 88% vastajatest ja 10% õpetajatest arvas, et see pigem toetab laste loovuse arendamist. Need, kes ei osanud öelda ja kes arvasid, et see pigem ei toeta laste loovuse arendamist, moodustasid 1% õpetajatest. Keegi ei arvanud, et see ei toeta laste loovuse arendamist üldse.

86% õpetajatest väitis, et õuesõppe kasutamine toetab laste adekvaatse maailmapildi kujunemist. 9% õpetajatest arvas, et õuesõppe pigem toetab seda. 4% vastajatest ei osanud öelda. Neid, kes arvasid, et õuesõppe pigem ei toeta seda, oli 1% vastajatest. Keegi ei arvanud, et see ei toeta laste adekvaatse maailmapildi kujunemist üldse.

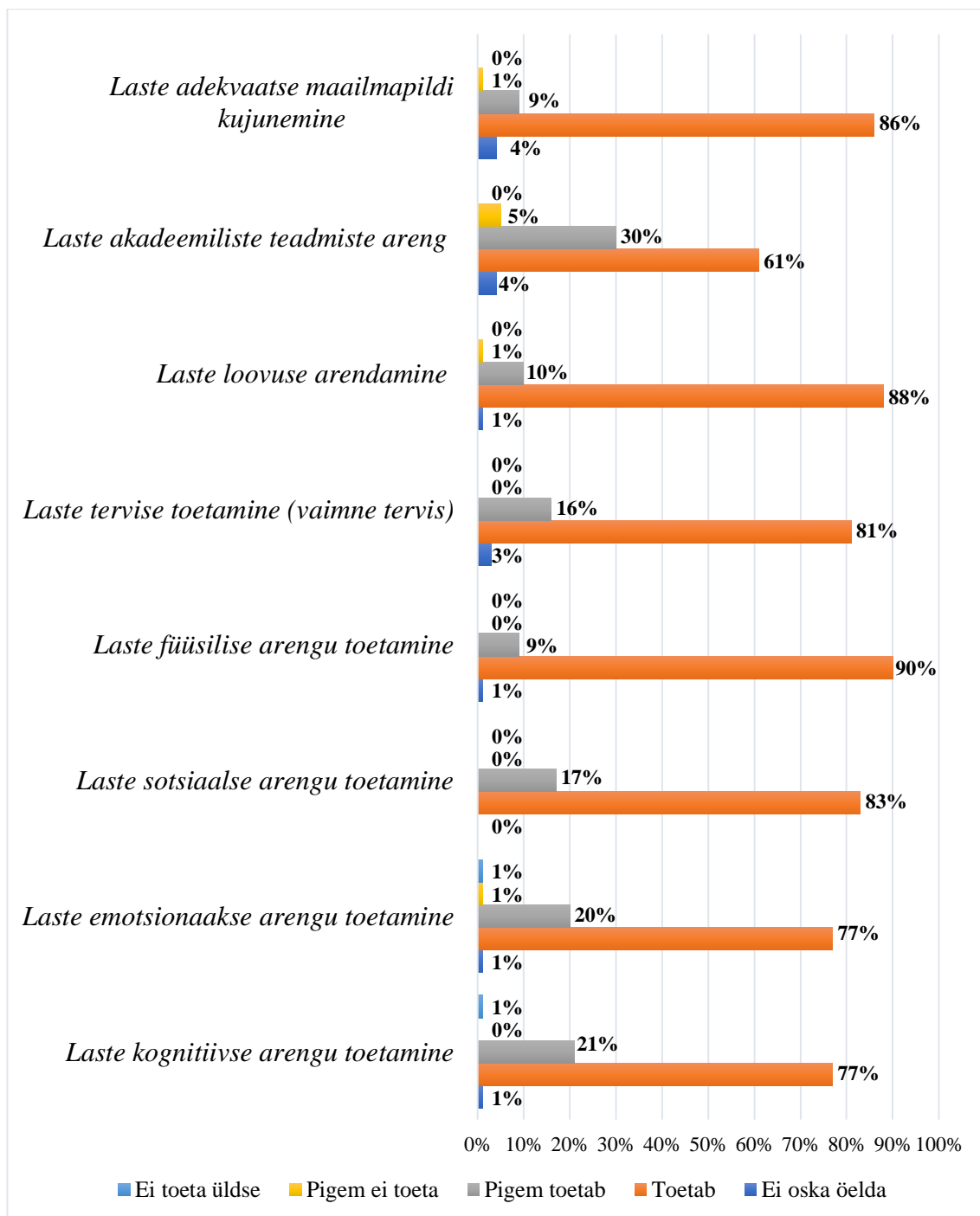
83% õpetajatest arvas, et õuesõppe kasutamine toetab laste sotsiaalset arengut ja neid, kes arvasid, et see pigem toetab, oli 17%. Keegi ei märkinud vastuse variantideks, et „ei oska öelda“, „pigem ei toeta“ ja „ei toeta üldse“.

81% õpetajatest väitis, et õuesõppe kasutamine toetab laste tervise (vaimset) tervist ja 16% vastajatest arvas, et see pigem toetab. 3% vastajatest ei osanud öelda. Keegi ei arvanud, et see ei toeta üldse või pigem ei toeta.

Suurem osa vastajatest (77%) märkis, et õuesõppe kasutamine toetab laste kognitiivset arengut, 21% õpetajatest vastas, et pigem toetab. 1% vastajatest väitis, et see ei toeta üldse ja 1% ei osanud öelda. Keegi ei arvanud, et see pigem ei toeta.

77% vastajatest arvas, et õuesõppe kasutamine toetab laste emotsionaalset arengut. 20% vastajatest pakkus, et see pigem toetab. 1% õpetajatest arvas, et see pigem ei toeta ja 1% õpetajatest ei osanud öelda. Keegi ei arvanud, et see üldse ei toeta.

61% õpetajatest arvas, et õuesõppe kasutamine toetab laste akadeemiliste teadmiste arengut ja 30% vastajatest arvas, et see pigem toetab. Mõni õpetaja (5%) arvas, et see pigem ei toeta. Ei oska öelda 4% (Joonis 10).

Joonis 10. Õuesõppe positiivsed aspektid, mis on seotud laste arenguga

3.4. Õuesõpet toetavad ja takistavad faktorid

Õpetajatele pakuti erinevaid vastusevariante (Joonis 11), kus nad pidid valima, millised faktorid nende hinnangul õuesõppe läbiviimist toetavad. Lasteaiaõpetajate hinnangul toetab õueõppe läbiviimist kõige rohkem õpetaja soov rakendada õuesõpet. Nii arvas 90% õpetajast. Ainult 9% õpetajatest arvas, et see pigem toetab. Vaid 1% õpetajatest ei osanud öelda, kas see toetab või mitte.

Populaarsuselt järgmine vastus oli, et õuesõppe läbiviimine sõltub rühma meeskonna toetusest. Nii arvas 81% õpetajatest. 14% õpetajatest märkis, et see pigem toetab ja 4% ei osanud öelda, 1% pigem ei toeta.

79% õpetajatest arvas, et õuesõppe läbiviimist toetab ümbruskonna loodus. 17% õpetajatest arvas, et see pigem toetab. Osa õpetajaid (1%) arvas, et see pigem ei toeta või ei toeta üldse (1%) õuesõppe läbiviimist. Ei oska öelda 2%.

79% õpetajatest märkis, et õuesõppe läbiviimist toetavad õpetaja head teadmised õuesõppe võimalustest. 20% vastajatest arvas, et need pigem toetavad. 1% õpetajatest ei saanud öelda.

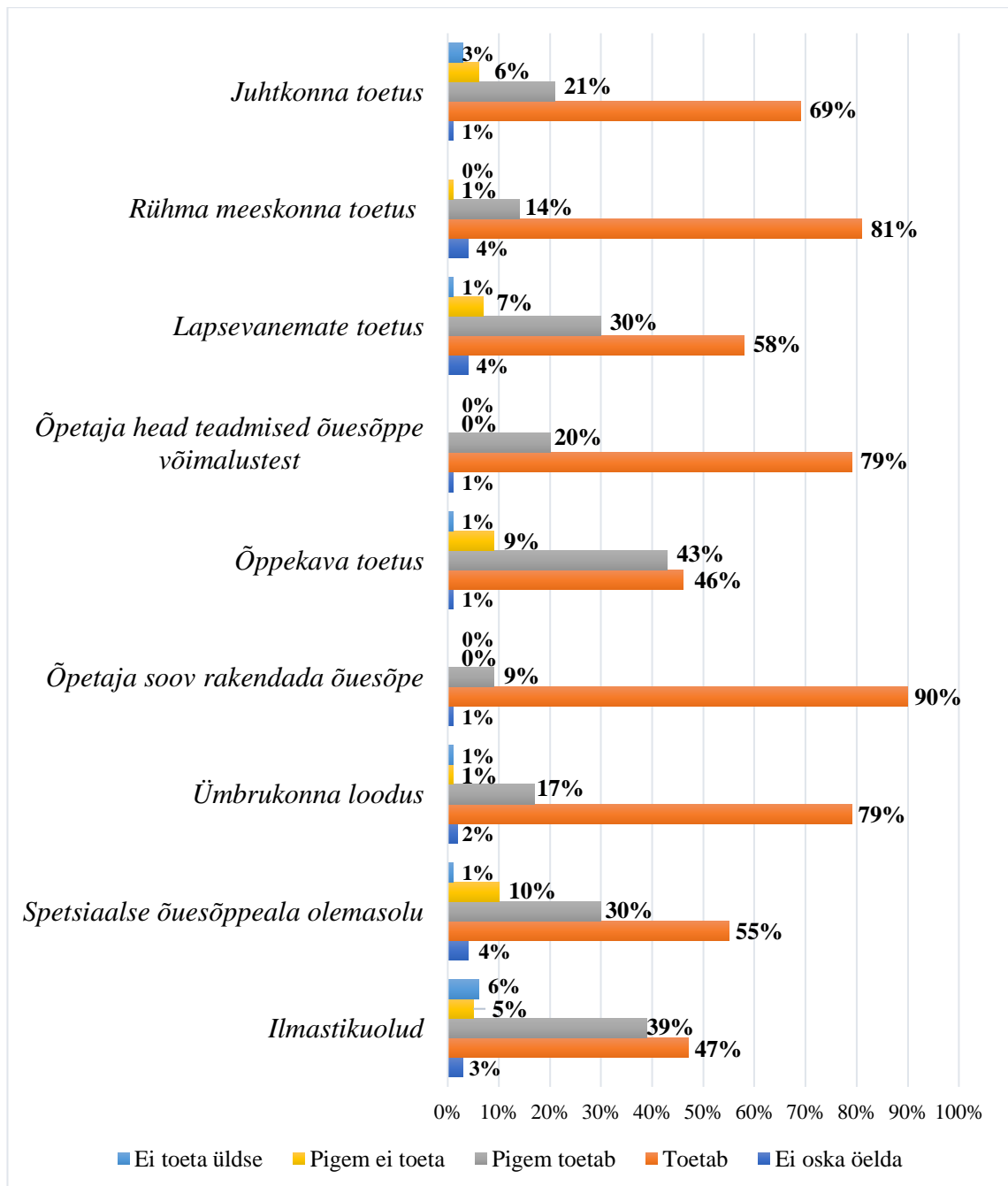
69% õpetajatest väitis, et õuesõppe läbiviimist toetab juhtkonna toetus. 21% õpetajatest arvab, et see pigem toetab. 6% õpetajatest märkis, et juhtkonna toetus pigem ei toeta ja 3% õpetajatest väitis, et see ei toeta üldse õuesõppe läbiviimist.

58% õpetajatest väitis, et lastevanemate toetus mängib õuesõppe läbiviimisel. 30% õpetajatest arvas, et see pigem toetab. 7% arvas, et see pigem ei toeta. 4% õpetajatest märkis, et lapsevanemate toetus ei mõjuta üldse õuesõppe läbiviimist. Ei oska öelda 1%.

55% lasteaiaõpetajatest märkis, et õuesõppe läbiviimist toetab spetsiaalse õuesõppe ala olemasolu. 30% õpetajatest arvas, et see pigem toetab. 10% õpetajast märkisid, et see pigem ei toeta õuesõppe läbiviimist. 4% õpetajatest ei osanud öelda. 1% vastajatest arvas, et see ei toeta üldse õuesõppe läbiviimist.

47% õpetajatest märkis, et õiged ilmastikuolud toetavad õuesõppe läbiviimist. 39% õpetajatest arvas, et need pigem toetavad õuesõppe läbiviimist. 5% õpetajatest arvas, et ilmastikuolud pigem ei toeta ja 6% arvas, et need üldse ei toeta õuesõppe läbiviimist. 3% vastajatest ei osanud midagi vastata.

46% õpetajatest arvas, et õppekava toetab õuesõppe läbiviimist. 43% vastajatest märkis, et see pigem toetab. 9% õpetajatest märkis, et õppekava pigem ei toeta õuesõpet. 1% vastajatest arvas, et see ei toeta üldse ei toeta või ei osanud vastata (Joonis 11).

Joonis 11. *Õuesõpet toetavad faktorid.*

Lasteaiaõpetajatele oli pakutud õuesõppe läbiviimist takistavateks faktoriteks erinevaid vastusevariante (Joonis 12). Kõige suurem osa õpetajad 46% väitis, et õuesõppe läbiviimist takistab suur laste arv rühmas. 31% märkis, et see pigem ei takista. 14% vastajatest arvas, et see takistab täielikult. 6% õpetajast vastas, et see ei takista üldse. 3% õpetajatest ei osanud vastata.

Seda, et õuesõppe läbiviimist takistab laste sobimatu riietus, arvas 43% õpetajatest, aga 33% vastajatest märkis, et see pigem ei takista. 19% õpetajatest väitis, et see takistab

täielikult. 4% vastajatest märkis, et see ei takista üldse. 1% õpetajatest vastas, et ei oska öelda.

41% õpetajatest arvas, et laste tähelepanu puudumine takistab õuesõppe läbiviimist. 31% õpetajatest vastas, et see pigem ei takista. 6% õpetajatest vastas, et laste tähelepanu puudumine ei takista üldse õuesõppe läbiviimist. 6% ei osanud küsimustele vastata.

36% õpetajatest arvas, et õuesõppe läbiviimist takistab turvalisuse puudumine, aga 30% vastajatest arvas, et pigem ei takista. 14% õpetajatest märkis, et see takistab täielikult. 14% õpetajatest vastas, et see ei takista üldse. 6% õpetajatest ei osanud öelda.

Seda, et õuesõppe läbiviimist takistab väike õueala, arvas 31% õpetajatest. Aga 41% õpetajatest arvas, et väike õueala pigem ei takista õuesõppe läbiviimist. 14% õpetajatest märkis, et see ei takista üldse ja vaid 10% õpetajatest arvas, et see takistab täielikult. 3% õpetajatest ei osanud vastata.

31% õpetajatest väitis, et ilmastikuolud takistavad õuesõppe läbiviimist. 31% vastajatest arvas, et need pigem ei takista. 19% õpetajatest vastas, need takistavad täielikult. 13% õpetajast vastas, et ei takista üldse. Ei oska öelda 6%.

50% õpetajatest arvas, et oht, et lapsed saavad putukahammustusi, pigem ei takista õuesõppe läbiviimist. 19% märkis, et see takistab ja 11%, et see takistab täielikult. 19% ei takista üldse ja 1% ei osanud küsimustele vastata.

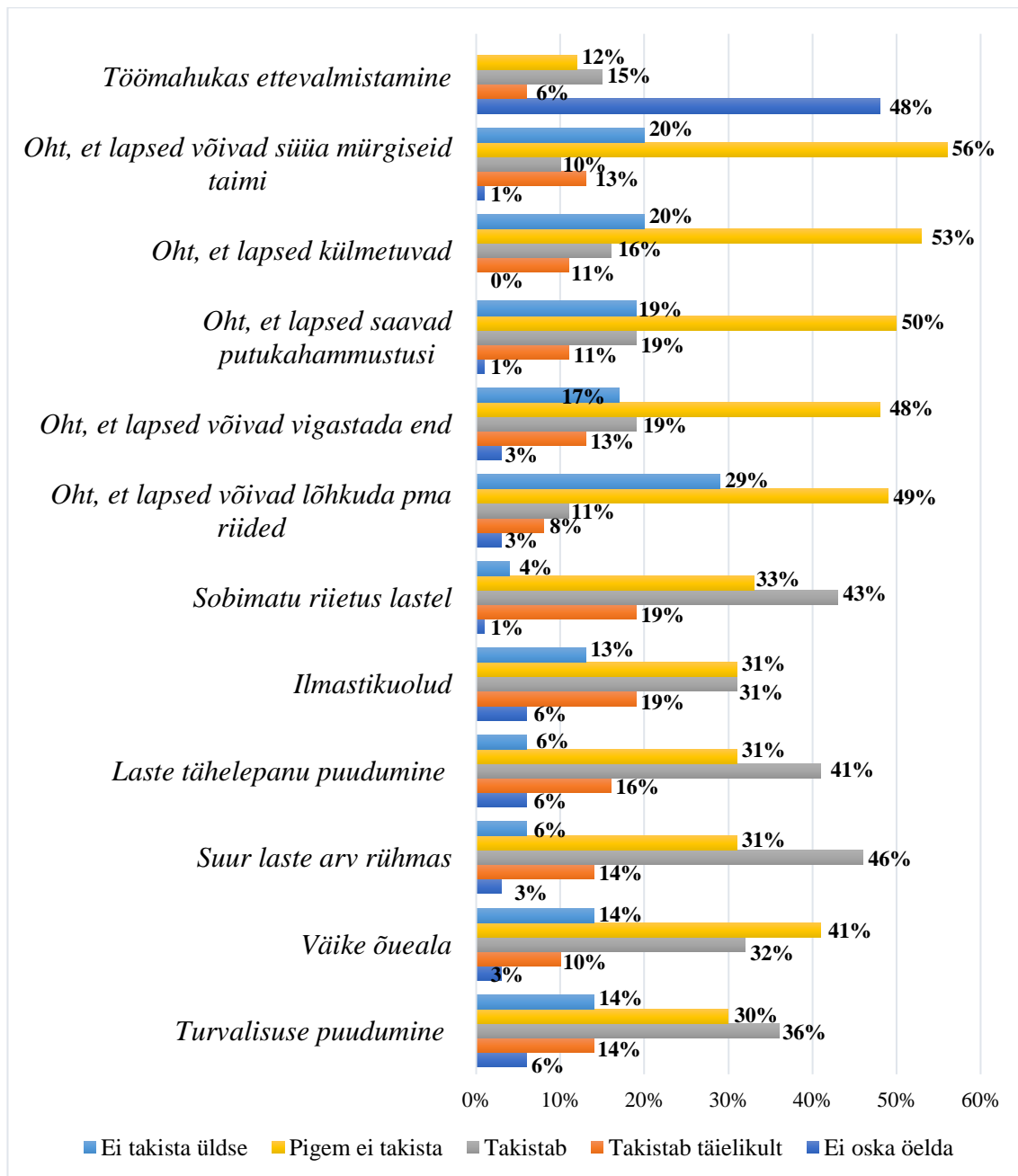
48% õpetajatest arvas, et oht, et lapsed võivad end vigastada, pigem ei takista õuesõppe läbiviimist. 17% õpetajatest märkis üldse, et see ei takista üldse. 19% õpetajatest vastas, et takistab ja 13% vastas, et takistab täielikult. 3% vastajatest, et ei osanud öelda.

49% vastajatest märkis, et oht, et lapsed võivad lõhkuda oma riided, pigem ei takista õuesõppe läbiviimist. 29% õpetajatest arvas, et see ei takista üldse. 11% õpetajatest märkis, et see ei takista ja takistab täielikult 8% vastajatest. 3% ei osanud öelda.

53% õpetajatest arvas, et oht, et lapsed külmetuvad, pigem ei takista õuesõppe läbiviimist. 20% õpetajatest vastas, et see ei takista üldse. 16% õpetajatest arvas, et see takistab ja 11% vastas, et see takistab täielikult.

56% õpetajatest märkis, et oht, et lapsed võivad süüa mürgiseid taimi, pigem ei takista õuesõppe läbiviimist. 20% õpetajatest arvas, et see ei takista üldse. Mõni õpetaja (10%) märkisid, et see takistab ja 13% arvas, et takistab täielikult. 1% ei osanud öelda.

Suurem osa vastajatest 48% ei osanud öelda, kas töömahukas ettevalmistamine on takistav tegur õuesõppe läbiviimisel. 15% õpetajatest arvas, et on ja 6% vastajatest arvas, et see takistab täielikult. 19% õpetajatest arvas, et see ei takista üldse ja 12% õpetajast vastas, et see pigem ei takista (Joonis 12).

Joonis 12. Õuesõpet takistavad faktorid.

4. ARUTELU

Bakalaureusetöö raames läbiviidud uurimusest selgus, et lasteaiaõpetajad mõistavad õuesõppe mõiste ja sisu sel viisil, et õuesõppe on tegevused, mis toimuvad või viiakse läbi õues. Õuesõppes kasutatakse aktiivseid tegevusi, mille käigus lapsed arenevad. Õuesõppe võimaldab teha palju praktilisi tegevusi õues. Saab teha uuringuid, vaatlusi, katsetusi jne. Samas õpib laps õuesõppe käigus märkama, uudistama, uurima ja jälgima. Dahlgren (2006) rõhutas, et õues õppimise tähtsaim argument on see, et õuekeskkond võimaldab saada isiklike kogemusi, mis tõenäoliselt välistab tarbetu õppimise.

Tuuling, Õun, Ugaste uuring (2015) näitas, et õues asuv õpikeskkond on väikelaste mitmekülgseks harimiseks oluline element. Õues olevad mängualad peaksid võimaldama uurida looduskeskkonda, sealhulgas mitmesuguseid looduslikke ja valmistatud pindu, ning looduslike materjalidega alasid.

Suurem osa uuringu osalenud õpetajad arvab, et õuesõppe on lasteaias vajalik, sest lasteaias tegutsevad pedagoogid, kes võimaldavad õuesõppe keskkonda kasutada nii praktiliste tegevuste jaoks kui ka teadmiste omandamiseks katsete, märkamise, jälgimise, uurimise jms kaudu. Lasteaiaõpetajad arvavad, et lastele on vaja päeva jooksul anda lastele võimalusi rohkeks liikumiseks ning õueruumide kasutamine õppetöös on selleks üks võimalus, sest õues olemine on lapse olemusele loomulik ja tervislik.

Ka Tuuling (2017) on välja toonud, et aktiivne õues tegutsemine toetab lapse igakülgset arengut. Õues laps rohkem vaatleb, uurib, mõtleb, katsetab, analüüsib jne. See areneb laste kehalisi ja vaimseid võimeid, samuti saab tervis tugevamaks. Õuesõppe annab lastele praktilisi teadmisi ja oskusi, hoiab huvi ja aitab areneda loovust. Õuesõppe on väga hea sotsiaalsete oskuste arendamiseks, sest õues õppides saab teineteist paremini tundma õppida.

Käesolev uuring näitas, et suurim osa õpetajatest arvas, et õuesõppe toetab laste füüsilist arengut ning õuesõppe kasutamine toetab laste loovus arenemist. Üle-eestiline Tuuling, Õun, Ugaste uuring (2015) näitas, et õpetajad tõid välja füüsilise ja seiklusliku õuesõppe, keskkonnahariduse, inimeste ja looduse suhted. Ka Raadik (2010) märkis, et uurimised näidanud, et õues õppijad on tervemad, tasakaalukamad, rahumeelsemad ja emotsionaalsemad kui toaõppijad.

Siinne uuring näitas, et lasteaia dokumentatsioonis kajastub õuesõppe kasutamine lasteaia õppe- ja arengukavas ning kuu- ja nädalaplaanis. Analüüsi põhjal märkis peaaegu pool vastajatest, et Tallinnas kasutavad lasteaiaõpetajad õuesõpet 1-2 korda nädalas.

Uuring näitas, et õpetajad kasutavad õuesõppe läbiviimiseks erinevaid meetodid nagu vaatlus, õppekäik, mäng ja matk. Uurimuse tulemustest saab järeldada, et kõige sagedamini õpetajad kasutavad õuesõppes vaatlus- ja mängumeetodid. Ka Tuuling (2017) on kirjeldanud vaatlemist kui õppimise alusoskust. Laps kasutab vaatluse ajal kõiki meeli – nägemist, kuulmist, kompimist ja haistmist. Vaadeldes saab laps omandada uusi teadmisi, kogeda tundeid ja vaimustuda uutest asjadest. Samuti on vaja anda lastele aega vaadata ja uurida ning mõnikord nende tähelepanu pöörata erinevatele objektidele. See aitab arendada laste ilumeelt ja lugupidamist looduse vastu. Ka Tärn (2010) rõhutab, et vaatlus on lapse aktiivsest tähelepanust ja huvist juhitud tajumine meelte abil, et lähemalt tundma õppida vaatlusobjekti, eset või nähtust. Iga vaatlust saadab suhete leidmine ja võrdlus juba olemasolevate kujutlustega. Vaatlus on unikaalne näide integratsioonist (Tärn 2010: 38). Peedel (2011) on tõdenud, et õppekäik on üks põhilisi õppetöö vorme looduse tundmaõppimiseks. Õppekäik on õppija jaoks kokkupuude reaalse eluga. Õppekäigul saadud muljed ja kogemused jäävad kauaks meelde.

Õpetajate hinnangul on õuesõppe võimalused Tallinna lasteaedades on väga hea tasemel 4, sest nad märkisid uuringus, et Tallinna lasteaiaid on suured õuealad, kus on väga ilus territoorium, palju puid, põõsaid ja nendel organiseeritud köögivilja- või taimekastide alad. Samuti Tallinna lasteaiaid asuvad loodusobjekti kõrval nagu park, mets, rand jne. Tuuling, Õun, Ugaste (2015) uurimistulemuste põhjal võib järeldada, et õpetajad suhtuvad eelkooliealised õuesõppesse positiivselt. Õpetajad arvavad, et õuesõppe kasutamist motiveerivad võimalused, mida lapsed saavad looduskeskkonnaga vahetu kokkupuute ja kogemusliku õppimise kaudu.

Kõik uuringu osalenud õpetajad kirjutasid, et lisaks õuesõppe läbiviimisele lasteaia õuealal kasutavad nad selleks ka lasteaia kõrval asuvaid parke, randu, metsa mänguväljakuid, linnatänavaid, parkmetsa, loodusradu, mänguplatse, muuseume, teatreid, lasteaia ümbrust, loodusmuuseumi programme, matkaradu, tiike, metsatukk, erinevaid ekskursioone kaugemale (nt. Kuristu miniloomaaeda), Tallinna vanalinna, RMK matkaradu, järveääri, vabaõhumuuseume, loomaaeda, seiklusparke, jne.

Tuuling, Õun, Ugaste uuring (2015) näitas, et õuesõppesse kuuluvad samuti traditsioonilised objektid - põõsad, lillepeenrad, mängumaja, varjualune, liivakast,

mänguväljak, muruala, kiiged, ronimisraamid, liumäed ja spordiväljakud. Ka Tärn (2010) tõi välja, et lasteaias saab laps kokkupuute loodusega just õuealal. Seal viibimine ja tegutsemine tagab õpitu parema mõistmise kui lihtsalt jutu ja piltide vaatlemise kaudu. Õuealal on kujundatud nii, et laps saab seal turvaliselt mängida ja tema arendamiseks on loodud kõik võimalused.

Uurimuse tulemustest saab järeldada, et esmane toetav faktor õuesõppe läbiviimiseks Tallinna lasteaedades on kõigepealt õpetaja soov rakendada õuesõpet. Edasi tuleb rühma meeskonna toetus, ümbruskonna loodus ja head teadmise õuesõppe võimalustest. Tuuling, Õun, Ugaste uuring (2015) näitas, et õpetajate arvates toetavad õuesõpet kõige rohkem mitmekesisus, õpetaja soov ja lasteaia asukoht.

Uurimust selgusid ka takistavad faktorid Tallinna lasteaedades. Kõige suurem osa õpetajad väidab, et õuesõppe läbiviimist takistab suur laste arv rühmas, sobimatu riietus ning laste puudulik tähelepanu- ja turvalisuse puudumine. Tuuling, Õun, Ugaste uuringus (2015) olid samuti välja toodud takistavad tegurit nagu õpetajate kehvad oskused ja töömahukad ettevalmistused.

KOKKUVÕTE

Bakalaureusetöö eesmärk oli vaja välja selgitada õpetajate hinnang õuesõppe kasutamise võimalustele õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimisel Tallinna lasteaedade näitel. Teoreetilises osas toodi välja ülevaade õuesõppes mõistest ja sisust, õuesõppe kasutatavatest meetoditest ning linnaruumist kui õpikeskkonnast. Uuringus osalesid Tallinna lasteaiaõpetajad, kes andsid enda hinnangu õuesõppe kasutamise võimalustele õppe- ja kasvatustegevuses.

Uuringus selgus, et suurem osa lasteaiaõpetajatest arvab, et õuesõppe on lasteaias vajalik. Õpetajad põhjendasid õuesõppe vajalikkust sellega, et lasteaias tegutsevad pedagoogid, kes võimaldavad õuesõppe keskkonda kasutada nii praktilisteks tegevusteks kui ka teadmiste omandamiseks katsete, märkamise, jälgimise, uurimise kaudu, maitsmise ja nuusutamise kaudu. Õuesõppe aitab märgata loodust enda ümber ja arendada loovust. Samuti annab õuesõppe lastele võimaluse viibida värskes õhus ja palju liikuda, sest õues olemine on lapse jaoks loomulik ja tervislik.

Lasteaiaõpetajad märkisid, et õuesõppe kasutamist kajastatakse dokumentidest kõige rohkem lasteaia õppe- ja arengukavas ning rühma nädala- ja kuuplaanides. Õpetajad kasutavad õuesõpet kõige rohkem üks kuni kaks korda nädalas. Selgus, et ei olnud ühtegi õpetajat, kes ei kasutaks üldse õuesõpet. Kõige populaarsemad ja igapäevasemad õuesõppe meetodid olid vaatlus ja mäng.

Lasteaiaõpetajate hinnangul on õuesõppe võimalused Tallinna lasteaedades on väga heal tasemel, sest lasteaiad asub sellise loodusobjektide kõrval nagu park, rand, mets jne. Samuti on lasteaedades on suuri õuealaid, kus on väga ilus territoorium, palju puid ja põõsaid ning organiseeritud köögivilja- või taimekastide alad, kus lapsed saavad köögivilju kasvatamist jälgida, uurida neid, nende eest hoolitseda ja edaspidi nendelt saaki korjata. Enne 2020a. eriolukorda organiseerisid lasteaiaõpetajad erinevaid õppekäike töökodadesse, muuseumidesse, terviseradadele jne.

Uuring näitas, et õuesõppe toetab lapse arengut positiivselt. See toetab laste kognitiivset, emotsionaalset, sotsiaalset ja füüsilist arengut; nii füüsilist kui ka vaimset tervist; loovust; akadeemilisi teadmisi ning adekvaatse maailmapildi kujunemist.

Lasteaiaõpetajate hinnangul toetab õuesõpet eelkõige õpetaja soov seda rakendada. Samuti on suur roll rühma meeskonna toetusel ja õpetaja teadmistel õuesõppe võimalusteste

kohta. Lasteaiaõpetajate hinnangul takistab õuesõppe läbiviimist see, kui rühmas on liiga palju lapsi, nad on sobimatult riides või kui nad pole tähelepanelikud ja neil pole seetõttu turvaline.

Uurimise tulemuste põhjal võib järeldada, et lasteaiaõpetajate hinnangul on õuesõppe võimalused õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimisel Tallinnas lasteaedades on väga heal tasemel.

SUMMARY

The aim of this bachelor's thesis was to identify the teachers' assessment of the possibilities of using outdoor training when conducting study and educational activities in Tallinn.

In the theoretical part of the thesis an overview was given of the concept and content of outdoor training, methods used in outdoor training and urban space as a learning environment.

Nursery school teachers of Tallinn took part in the survey and gave their assessment of the possibilities of using outdoor training when conducting study and educational activities.

According to the survey, teachers believe that outdoor training is necessary in nursery schools. Teachers justified their opinion about the necessity of outdoor training with the fact that the teachers who work in nursery schools use outdoor training for practical activities and for acquiring knowledge through experiments, paying attention to the surroundings, observing, examining, tasting and smelling. Outdoor training helps children to notice the nature surrounding them and to develop creativity. Outdoor training also gives children the opportunity to spend time in fresh air and be active since being outside is natural and healthy for children.

Nursery school teachers noted that the use of outdoor training is mostly reflected on the nursery schools' curriculum and development plan and in a group's weekly and monthly schedule.

Teachers use outdoor training one to two times a week at most. The survey also proved that there are no teachers who never use outdoor training. The most popular and common outdoor training methods were observation and playing.

According to nursery school teachers the possibilities of using outdoor training in the nursery schools of Tallinn are very good because they are often located close to nature (parks, beaches, forests etc). Additionally, the outside areas are big in nursery schools and the territory is very beautiful, there are many trees and bushes and organised areas for vegetable- or planter boxes where children can observe, examine, maintain and later harvest the crop. Before the state of emergency, the nursery schools' teachers organised study trips to workplaces, museums, nature trails etc.

The study showed that outdoor training supports the children's development in a positive way. It supports children's cognitive, emotional, social and physical development,

physical and mental health, creativity, academic knowledge and the evolving of an adequate world-view.

According to nursery school teachers a teacher's wish to implement outdoor training is what mostly endorses it. The support of the group's team and the teacher's knowledge about the possibilities of outdoor training also play a huge role.

According to nursery school teachers a large number of children, weather inappropriate clothing and children's inability to pay attention prevents outdoor training because in that case children are not safe.

It can be concluded from the results of the survey that according to nursery school teachers the possibilities of outdoor training for conducting study and educational activities are very good in Tallinn.

KIRJANDUS

Brügge, B; Glantz, M; Sandell, K. (2007) *Õuesõpe*. Tallinn: AS Kirjastus Ilo

Brügge, B.; Szczepanski, A. (2007) *Pedagoogika ja juhtimine. Õuesõpe*. Tallinn: AS Kirjastus Ilo

Dahlgren, L.O; Szczepanski, A. (2006) *Õuesõppe pedagoogika*. Tallinn: AS Kirjastus Ilo

Gustavson, M. (2004) *Laste aeg – laste aed*. Tallinn: Kirjastus PreMark

Kimmel, R. (2016) *GPS-kunst*.

<https://gpskunst.ee/kunstnikud/> (viimati vaadatud 27.02.2021)

Kink, T. (2008) *Infotehnoloogia. Õppimine ja õpetamine koolieelses eas*. Toim. Eve Kikas. Tartu: TÜ Kirjastus

Kukk, R. (2010) *Õpperaja koostamine. Sari „Tea ja toimetä“ nr.39. Loodusvaatlused*. Koostaja: Gerta Sooserv. Tallinn: TEA Kirjastus

Käis, J. (2018) *Õpetuse alused ja teed. Üldine didaktika*. Tartu: Kirjastus Studium

Lagerspetz, M. (2017) *Ühiskonna uurimise meetodid*. Tallinn: TLÜ Kirjastus

Lokotar, G. (2019) *GPS-Kunst*.

<https://meelespealasteaiameeskond.wordpress.com/kunst/> (viimati vaadatud 19.02.2021)

Masing, V.; Rebane, H.; Pae T. (2001) *Õppekäigud linnarohelusse*. Tallinn: AS Koolibri

Maynard, T.; Waters, J. (2007) *Learning in the outdoor environment: a missed opportunity? Early Years*. Available at

<https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/09575140701594400?needAccess=true>

accessed April 09, 2021.

McKenna, H. P. (2016). *Learning in the City: Leveraging urban spaces and real world environments for interactive solution-making*.

https://www.researchgate.net/publication/294330253_Learning_in_the_city_Leveraging_urban_spaces_as_real_world_environments_for_interactive_solution-making accessed March 25, 2021.

Nurmimaa, V. (2007) *Mis on orienteerumine?*

<http://www.srd.ee/skold/ru/orienteerumine> (viimati vaadatud 25.02.2021)

Peedel, M. (2011) *Õppekäik*.

https://cmsimple.e-ope.ee/oppekaik/?%D5ppek%E4igu_m%F5iste_ja_eesm%E4rk
(viimati vaadatud 29.01.2021)

Pilvistu, K. (2017) *Haridustehnoloogilise uurimistöö analüüs*.

<https://kerlipilvistu.wordpress.com/2017/10/29/haridustehnoloogilise-uurimistoo-analuus/> (viimati vaadatud 19.02.2021)

Raadik, S. (2010) *Õuesõpe – eluliselt oluline õppimisviis. Sari „Tea ja toimeta“ nr.39. Loodusvaatlused*. Koostaja: Gerta Sooserv. Tallinn: TEA Kirjastus

Rjabova, V.; Kermas, M. (2016) *IKT vahendite kasutamine lasteaia õppe- ja kasvatustegevustes*.

<https://dea.digar.ee/cgi-bin/dea?a=d&d=vallaelutahtvere20161201.2.7> (viimati vaadatud 22.02.2021)

Saatmann, K. (2021) Linnaruum kui õpikeskkond. *Keskkond kui õpiruum*.

https://epale.ec.europa.eu/sites/default/files/kogumik_keskkond_kui_opiruum_madisson_melb_saatmann_saveljeva_matvejev_vassar_2021_1.pdf (viimati vaadatud 09.04.2021) 33 - 34

Sarap, A. (2010) Lapsest lähtuvad integreeritud tegevused õuesõppes. *Sari „Tea ja toimeta“ nr.39. Loodusvaatlused*. Koostaja: Gerta Sooserv. Tallinn: TEA Kirjastus

Sarv, M. (2008) *Miks on hea üks päev nädalas õues õppida?*

<http://mikksarv.blogspot.com/2008/12/miks-on-hea-ks-pev-ndalas-ues-ppida.html>

(viimati vaadatud 19.01.2021)

Sepp, E.; Jaason, K.; Kollom, K. (2013) *Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia rakendamine lasteaias õppeprotsessis: võimalused, rakendamine, lasteaiatõpetajate oskused ja hoiakud, IT- tugi.*

<https://www.slideshare.net/KKaire/ikt-lasteaias-21447381> (viimati vaadatud 12.02.21)

Szczepanski, A. (2009) *Õuekeskkond – õpikeskkondade rohke võimas klassituba. Õuesõppe pedagoogika kui teadmiste allikas – lähiumbrusest saab õpiõu.* Toimetajad Lars Owe Dahlgren, Sverre Sjölander, Jan Paul Strid, Anders Szczepanski. Tallinn: OÜ Vali Press

Timoštšuk, I. (2005) *Loodusõpetus. Laps ja lasteaed.* Koostajad: Lilian Kivi, Helgi Sarapuu. Tartu: AS Atlex

Timoštšuk, I. (2020) *Kogemusõppe avatud õppekeskkonnas.* Tartu: AS Ecoprint

Tuuling, L. (2013) *Õuesõppe – lõimitud aktiivse õppimise parim viis. Üldõpetuse rakendamine lasteaias.* Koostaja: Kristina Nugin. Tartu: AS Atlex

Tuuling, L.; Ugaste, A.; Õun, T. (2015) *The use of outdoor learning from the perspective of preschool teachers and principals.*

https://www.researchgate.net/publication/285766295_The_use_of_outdoor_learning_from_the_p accessed September 30, 2020.

Tuuling, L. (2017) *Õuesõppe rakendamine lasteaias. Õppe- ja kasvatustegevus lasteaias.* Koostajad Kristina Nugin ja Tiia Õun. Tartu: AS Atlex

Tõhk, M. (2010) *Metstõtsi rajad.* Tallinn: AS Eesti Ajalehed.

Tõnisson, M. (2016) *Mis on orienteerumine?*

<https://paevakud.ee/osalejale/> (viimati vaadatud 27.02.2021)

Tärn, S. (2010) Tallinna kesklinna lasteaedade õuealad. *Sari „Tea ja toimetä“ nr.39. Loodusvaatlused*. Koostaja: Gerta Sooserv. Tallinn: TEA Kirjastus

Volbrück, P. (2000) *Looduse õpperada kui vahend õppekasvatustöös*.
<http://web.zone.ee/eemeez/est/looduse/#sissejuhatus> (viimati vaadatud 20.10.2020)

Vihman, M. (2016) *Maastikumäng kui õppevorm*. Tartu: AS Atlex

Vinkel, K. (2017) *Orienteerumine*.
<https://huvitera.ee/orienteerumine-2/> (viimati vaadatud 21.02.2021)

Väik, O. (2018) *Õuesõppe võimalused linnaruumis Merimetsa näitel*.
<https://digikogu.taltech.ee/en/Item/ed50745c-9a54-4001-9c41-4a8e0b28b3d5> (viimati vaadatud 20.02.2021)

Westerlund, A. (2013) *Looduskoolid kui õppetegevuse ressursiallikad. Õu on abiks õuesõppe käsiraamat*. Koostaja: Lada Mehikas. Tallinn: Printhouse

LISA

Ankeet lasteaiaõpetajale

Hea lasteaiaõpetaja!

Olen Tartu Ülikooli Narva Kolledži kolmanda kursuse üliõpilane Marina Eisen ja palun Teie abi uurimuse läbiviimisel. Uurimuse eesmärk on välja selgitada õpetajate hinnang õuesõppe kasutamise võimalustele õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimisel suurlinnas (Tallinnas).

Küsimustik on anonüümne ning saadud andmeid kasutan ainult antud töö raames. Kokku on 16 küsimusi ja vastamine võtab aega 10-15 minutit.

Olen Teile väga tänulik, kui leiate aega vastata küsimustele. Palun märkige Teile sobiv variant või kirjutage vastus avatud küsimusele.

Küsimuste tekkimisel palun kirjutage aadressil eisenmarina@gmail.com

Ette tänades

Marina Eisen

1. Teie vanus

- a) 20-30
- b) 31-40
- c) 41-50
- d) 51-60
- e) 61.....

2. Teie haridus

- a) Erialane kõrgharidus
- b) Erialane kesk/eriharidus
- c) Muu kõrgharidus
- d) Muu kesk/eriharidus

3. Teie tööstaaz

- a) 0-5 a
- b) 6-10 a
- c) 11-15 a

- d) 16-20 a
- e) 21-30 a
- f) 31-40 a
- g) 41.....

4. Millist tüüpi rühmas Te töotate?

- a) Eesti õppekeelega rühm
- b) Vene õppekeelega rühm
- c) Osaline keelekümblus
- d) Täielik keelekümblus
- e) Muu variant

5. Kuidas Te mõistate õuesõppe mõistest ja sisust?

.....

.....

.....

.....

6. Kas Teie arvates õuesõppe on lasteaias vajalik?

- a) Jah
- b) Ei

7. Palun põhjendage eelmist vastust, miks?

.....

.....

.....

.....

8. Kuidas Te suhtute õppe- ja kasvatustegevuste läbiviimise õues? Palun põhjendage.

.....

.....

.....

.....

9. Millistes Teie lasteaia dokumentides kajastub õuesõppe kasutamine õppe- ja kasvatustegevuses?

- a) Lasteaia arengukavas
- b) Lasteasutuse õppekavas
- c) Rühma nädalaplaanis
- d) Rühma kuuplaanis
- e) Muu

10. Kui tihti Te viite läbi õuesõpet?

- a) Iga päev
- b) 3-4 korda nädalas
- c) 1-2 korda nädalas
- d) 1-2 korda kuus
- e) 1-2 korda õppeaasta jooksul
- f) Mitte kunagi

11. Milliseid õuesõppes rakendatavaid meetodeid ja võtteid Te kasutate?

(Märkige ristiga tabelis Teile sobivad variandid).

	Ei kasuta üldse	Kasutan harvemini kui kord kuus	Kasutan vähemalt kord kuus	Kasutan vähemalt kord kahe nädala jooksul	Kasutan vähemalt kord nädalas	Kasutan iga päev
	1	2	3	4	5	6
Vaatlus						
Õppekäik						
Matk						
Looduse õpperada						
Töölehed						

Katsed						
Elementaarne uurimus						
IKT vahendite kasutamine õues						
Köögivilja- või taimekastide ala						
Katsed						
Mäng						
Orienteerumine						

12. Kuidas Te hindate õuesõppe võimalusi suurlinna lasteaias?

(1 – võimalused puuduvad, 5- võimalused on suurepärased)

Võimalused puuduvad   **1**   **2**   **3**   **4**   **5**   **Võimalused on suurepärased**

Palun põhjendage eelmist vastust.

.....
.....
.....

13. Millised kohti olete kasutanud õuesõppe läbiviimiseks lisaks lasteaia õuealale?

.....
.....
.....

14. Millistes aspektides toetab õuesõppe kasutamine lapse arengut positiivselt?

(Märkige ristiga tabelis Teile sobivad variandid).

	Ei toeta üldse 1	Pigem ei toeta 2	Pigem toetab 3	Toetab 4	Ei oska öelda 5
Laste kognitiivse arengu toetamine					
Laste emotsionaalse arengu toetamine					
Laste sotsiaalse arengu toetamine					
Laste füüsilise arengu toetamine					
Laste tervise toetamine (vaimne tervis)					
Laste loovuse arendamine					
Laste akadeemiliste teadmiste areng					
Laste adekvaatse maailmapildi kujunemine					

15. Mis toetab Teie hinnangul õuesõppe läbiviimist?

(Märkige ristiga tabelis Teile sobivad variandid).

	Ei toeta üldse 1	Pigem ei toeta 2	Pigem toetab 3	Toetab 4	Ei oska öelda 5
Ilmastikuolud					
Spetsiaalse õuesõppeala olemasolu					
Ümbruskonna loodus					
Õpetaja soov rakendada õuesõpet					

Õppekava toetus					
Õpetaja head teadmised õuesõppe võimalustest					
Lapsevanemate toetus					
Rühma meeskonna toetus					
Juhtkonna toetus					

16. Mis takistab Teie hinnangul õuesõppe läbiviimist?

(Märkige ristiga tabelis Teile sobivad variandid).

	Ei takista üldse 1	Pigem ei takista 2	Takistab 3	Takistab täielikult 4	Ei oska öelda 5
Turvalisuse puudumine					
Väike õueala					
Suur laste arv rühmas					
Laste tähelepanu puudumine					
Ilmastikuolud					
Sobimatu riietus lastel					
Oht, et lapsed võivad lõhkuda oma riided					
Oht, et lapsed võivad vigastada end					
Oht, et lapsed saavad putukahammustusi					
Oht, et lapsed külmetuvad					
Oht, et lapsed võivad süüa mürgiseid taimi					
Töömahukas ettevalmistamine					

Täna koostöö eest!